

XI. évfolyam, külöнкиadás

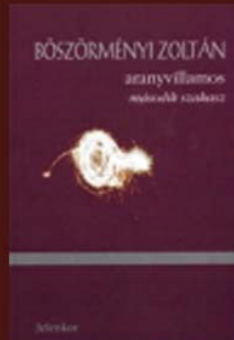
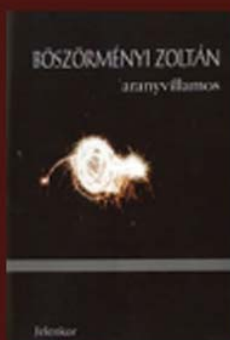
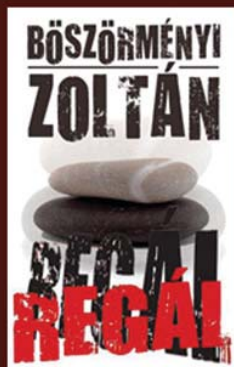

2011. december

Irodalmi Jelen

Külończyadás

Kollégáktól, barátoktól,
munkatársaktól

szeretettel

Készítették az **Irodalmi Jelen Kft.**
és az **Occident Média Kft.**
munkatársai

Szerkesztőség és kiadó:
1081 Budapest, Rákóczi út 59. 3/5
310085 Arad, Eminescu utca 55–57. szám,
tel.: 0040/257/280-751, 0040/257/280-596 (fax),
<http://www.irodalmijelen.hu>, ij@irodalmijelen.hu.

ISSN: 1584-6288

Debreczeny György

Címjavaslatok Böszörményi Zoltánnak

60. születésnapjára

Nem robbant be, szép csendesen jött.

Született,
újságíró lett,
Romániából kiszökött,
Kanadában milliomos lett,
visszatért.

Kivilágította Bukarestet,
Nagyváradot,
Ploiestűt,
Nagybányát.

Az írott szó a halhatatlanság,
maga a fény.

Egyébként filozófiai diplomát
szerzett Torontóban.

Könyvtárat gyűjtött magának
Torontóban,
Monacóban,
Budapesten,
Bukarestben
és Aradon.

Sikereit elsősorban
a jóistennek köszönheti.

Mintha mindenütt
százdollárosok hevernének a földön,
de nincs, aki lehajolna értük.

Sokat éhezett.
Éjjel-nappal táncpróbákra járt,
a kollégiumi koszt meg kevés volt.

Mindig gazdagnak érezte magát,
mert tudta, hogy tehetséges,
szorgalmas és kitartó.

Sorsa hétvévenként fordult rosszra, jóra.

Megkérdezték, látott-e már
halálos autóbalesetet?

Kályhában parázsló regény.
Fájdalom és elkeseredés.
Furcsa, kietlen világ.

Filozófia és gondolat,
cselekmény és tragédia.
Katarzis.

Mindig az irodalomra készült,
de mindig mást kellett tennie.

A vonaton a vécéajtót félig nyitva hagyta.
A határőrök azt hittek,
nincs bent senki.
Továbbmentek.

Az irodalomnak egészen nyitottnak
kell lennie.

Hagyják otthon a kitüntetéseiket,
a zablájukat,
a szablyájukat,
a revolverüket.

Hogyan gondolkodik egy multimilliomos?

Címjavaslatok örvényszárnyakra.

Az Aranyvillamos harmadik szakaszát
az Aranyvillamos első
és második szakasza előzte meg.

Gondolja, hogy létezik.
Mindenét feltette –
az irodalomra.

A megörökítés,
a rögzítés aktusa
halhatatlanság.

Irodalmi.
Jelen.
Lét.

Faludi Ádám

mindennapi enyészet

annyi idős lett
hogy már minden emlékezteti valamire
és feljegyzí amit megjegyezhetne
a fehér babákkal ölelkező cimborákkal beszél
magyaráz a kolumbáriumnak
a margarétával nem tud mit kezdeni
úgy tesz mint aki véletlenül felejtí ott

rendes borból kérek ez moslék
a rudiban elég jó a csapos
innen nyolcvan nap alatt
minden válasz megkerülhető

hallom a *pictures of lilly*t a rádióból
és folyamatosan lélegzem
a maiak nem zenélni felejtettek el
hanem játszani
nemrég még ólombetűkön járt az idő
elakadt zsenik szípnagnak
fehér műanyag asztal a rudi előtt
idekeverednek néha
ritkábban mint az élelmes verebek
de akkor
szeretnék bedugni az idő hordóját
és másnak hallják a *pictures of lilly*t
mint ami

ez az élet rendje
réved a messzibe egy közhellyel lágyuló
és a nőre lágyuló se sokkal jobb
nem birtoklom csak egy időre kölcsönveszem őket
felhajtja italát és kibuszozik a
cimborákhoz
pictures of lilly
pictures of lilly
de ők meg nem hallhatják
pedig jó kis szám ez még most is
és tartósabb bármelyiküknél

Vasadi Péter

Éjfélkor

„Olykor sötétségembe
burkolózom,
mint egy szoros
posztóköpenybe

taglóra várni
gúnyra, a pedantéria
mérgezett szikéire, mik
vágna, fölhasítanak

így is lehet; megnő
az éj; ül mellemen,
az óriás köpenyállat;
nem tudni, merre sújt

lakatra zár, körülfalaz
ujja artériámba fut
s föltár utolsó ízemig;
de lomha teste egyszer

elkezd majd izzani:
föltámadunk, derékig
állva benne
hanyatt vetett sötétség”

Murányi Sándor Olivér

SZÖKÉSBEN

– Jól nézd meg ezt a bőrdzsekit! Ha tíz határon kell átszöknöm, akkor is felakasztom a New York-i szabadságoszoborra...

Dávid dideregve gombolta be magán a kabátot, miközben szemei a túlsó part őrlempáit kémlelték.

– Megjött a váltás – suttogta mellette Péter.

– Indulhatunk!

Felváltva eveztek. Óvatosan tették a vízbe a lapátokat, hangtalanul igyekeztek megbirkózni a folyam sodrásával. Sötét éjszakában haladtak. A hold csak néha villant ki az átvonuló felhők közül. A szél egyre hevesebben fújt, a hullámok ide-oda ringatták a csónakot.

– Ez nem lehet igaz! – mutatott hitetlenkedve Dávid egy rohamosan közeledő fénycsóva irányába.

– Észrevettek! – lihegte Péter az ijedtségtől halálra váltan. Egy röpké percen belül már hallották a feléjük száguldó motorcsónak berregését. Dávid habozás nélkül vetette magát a vízbe. Úszni próbált, de a dzseki egyre nehezebbé vált rajta. Elkeseredetten csapkodott karjaival az erős áramlatban, amikor reflektor világított rá.

– Állj vagy lövök! Határórség!

Látva, hogy a menekülő nem fordul meg, a tizedes jelt adott. A mellette álló katona leemelte válláról a kalasnyikovot. A figyelmeztető lövésre Dávid kiemelte jobb karját a hideg vízből, jelezve: megadja magát. Ahogy felhúzták a motorcsónakba, bal fülkagylójába csusszant a hideg fegyvercső. Egy zseblámpa világított szemébe, hátul a sötétben pedig valaki összebilincselte kezeit. A következő pillanatban erős állcsontütéstől terült el a csónak aljában. Mellette a padlón Péter kapkodta ugyancsak bilincsben a levegőt.

– Gazemberek! – ordította magán kívül a tizedes.

Kedves Anyu!

Át akartunk jutni Péterrel a Dunán. Elkaptak. Ne aggódj, jól vagyok. Nem tudom, mennyi ideig tartanak itt, mielőtt hazavisznek. Azt ígérték, csak kényszermunkára ítélnék, amelyet a matricagyárban kell letöltenem. Pétert azonban lesittelik. Most puszta ennyit írhatok. Vigyázatok magatokra! Csókolom az egész családot! Dávid

– Jó napot kívánok! A megyei milíciától jövünk. Meghoztuk a fiút a jugoszláv határról, amelyen át akart szökni. Holnap reggeltől a végzésen megjelölt gyárban kell lennie, hogy letöltse öt hónapra szóló kényszermunkaidejét.

A milicista egy iratot adott át Eröss Dávid nővérének, Anikónak. Mária asszony zokogva borult fia vállára. Eröss úr felemelkedett karosszékéről, foltette szemüvegét, és a megjelölt helyen aláírta a papírt, mintha a milicisták egy tárgyról kértek volna elismervényt. A rendőrök távoztak. Az apa megvárta, amíg felesége és lánya kisírájk magukat. Ezalatt Dávid tekintete találkozott a Dettiével. Az éppen vendégségben tartózkodó árva mosollyal nyugtázta a férfi mohó pillantását. Egymással szemben ültek. Anya és lánya ott sűrögtek-forogtak körülöttük, eléjük pakolva a finomabbnál finomabb ételeket. Dávid gyomra remegni kezdett az izgalomtól. Dettié is. Eröss úré is. Nem szólt fiához. A nagyszobába ment, étvágytalanul foglalt helyet a kályha mellett, és kézbe vette megkezdett keresztrejtvényét. Szíve hangosan kalapált, ám ő fogait összeszorítva igyekezett figyelni fő szórakozására.

Alig csúszott a bécsi szelet. Mindketten ugyanazon gondolkodtak: hogyan lehetne gyanútlanul találkozni – minél hamarabb... A hosszan elnyúló étkezés végeztével Detti kabátjáért ment, megköszönte a vendéglátást, majd távozni készült.

– Elkísérem egy darabon – lépett Dávid meghökkent anyja és testvére elé.

– Ne maradj sokáig, reggel hatkor jelentkezned kell a munkahelyeden! – tördelte Mária asszony a kezét.

Besötétedett. Dávidból a törvény emberei sem tudták kiverni fogsága alatt apjától örökölt kanos természetét: ismerkedése abból állt, hogy az árvaház előtti parkban szótlanul a lánynak esett. A park melletti gáton magát átréselő folyó hangos zúgása elnyomta Detti halk sikolyát, amikor a férfi hátulról beléhatolt, mint a kínai hadsereg Tibetbe. Mozgásuk együtt áramlott a hegyekből lesiető vízzel, amely a gátfal párkányának kapaszkodó árvalány arca alatt zubogott tova. Az idő megállt számukra. Ott heverték egymáson az avaron. Detti a hasán pihenő Dávid hátát simogatta. Mária asszony és a szolgálatos intézeti gondozó szinte ugyanabban a pillanatban kérdezték magukban:

– Hol maradhat ilyen sokáig?

Késő éjszaka lehetett, amikor elköszöntek egymástól. Otthon nem jött álom a fiú szemére. Egy nagy füstös műhelyt látott maga előtt, tele kék egyenruhás munkással. Mintha hallotta volna a gépek kattogását, a vezetők parancsszavait és a gyári munkaidő kezdetét jelző sziréna hangját. Hajnalban ott didergett a kapusszoba előtt, amíg érte nem jött egy részlegvezető.

– Eröss Dávid?

– Én vagyok.

– A papíron azt olvasom, le akartál lépni az országból, te seggfej!
Nem tetszik az aranykor?! Tudsz káromkodni?! Ha igen, jöhetsz a
csopotunkba!

Péter újra szökni készült. Megismerkedett egy határőrrel, aki
térképeket adott számára. Napokig csak ült és tanulmányozta. Segítője
azt is jelezte, minden kedd éjjel átmegy a határon egy tehervonat.
Szándékosan lassít. Így felkapaszkodhatnak rá az emigrálni készülők.
Péter első szökése óta már két lány édesapja volt. Úgy döntött, magával
viszi nagyobbik lányát, a kilencéves Kingát. Három hetet várt, majd
kedden, éjfél előtt felébresztette a lányt. – Öltözz! Indulunk! – suttogetta
neki. A kis szépség megdörzsölte szeméit, majd morcosan vette magára
ruháit. A város szélét taxival érték el, onnan öt kilométerre volt a
határ. Egy órai gyaloglás után ott álltak a síneken. Kinga megremegett,
amikor meghallotta a közeledő mozdony füttyszavát. A vonatkerekek
csikorogva lassultak az éjszakában. Péter megragadta a leghátsó vagon
korlátját, és felugrott. Megfordult. Kétségbeesetten nyújtotta karját a
szerelvény után rohanó Kingának. – Ugorj már! – könyörgött neki.
Keze kicsúszott lány kezéből. Ekkor ő ugrott. Le a sántalpakra. Nem
tudta, miért zokog magához szorítva gyermekét. A szabadság csak az
új generációt képviselő Kingának járt...

Három hónappal később Eröss Dávid Péterrel az országhatárokat
elválasztó kukoricásban hasalt. Két napja nem mertek felállni, csak
lapultak. Csokoládét vettek magukhoz, ízétől már undorodtak. Tőlük
nem messze váltották egymást az örök. Egy alkalommal még a határőr
bakancsát is látta a lapuló Eröss Dávid. A harmadik napon már nem
bírták tovább a veszteglést. Kockáztatniuk kellett. – Az éjjeli
őrségváltás után átrohanunk a túloldalra! – jelentette ki Péter. Eröss
Dávid engedelmeskedett. Vártak. A fegyvercsörgésre, amely a váltást
jelezte. Aztán Péter egyszer csak talpra állt, és rohanni kezdett a
kukoricásban. Eröss Dávid követte. Ebben a pillanatban megszólalt a
sziréna. Reflektorok pásztázták a terepet. – Állj vagy lövök! – hangzott
el az első felszólítás. A harmadik után dörögni kezdett a kalasnyikov.
Eröss Dávid eszeveszetten loholt. Még hallotta a mellette földbe fúró
golyók tompa hangját. Futás közben kiesett zsebéből az import
csokoládé papírja: Made in URSS.

Pétert lelőtték. Összerogyott Eröss Dávid előtt, aki átugrott feje fölött,
és kétségbeesve rohant tovább. Mellette golyók repültek a kukoricásban.
Nem tudta, mennyi ideje loholt, amikor érezte: meg kell állnia. Az erő
kiment lábaiból. Térdre rogyott. Ekkor egy állig felfegyverzett katona
lépett elé. Eröss Dávid előtt elsötétült a világ. Fogait összeszorítva
várta a lövést. A külvilág megszűnt létezni számára. Gondolatok
peregtek agyában, újra látta magát szőke kisgyerekként, ahogy anyjától
kéri a tejet, majd ott volt a játszótér, ahol a csúszda körül szaladgált.
Látta Dani barátját leesni a csúszdáról és bevizelni. – Milyen nehéz

lehet meghalni... A félelem hatására ő is vizelni kezdett nadrágjába. Nem érezte a kínos nedvességet, agyában tovább váltották egymást élete jelenetei. Életéé, amely most egyszerre tűnt hosszúnak és rövidnek. Évek teltek el egyetlen pillanat alatt. Egy hangot vélt hallani:
– Isten hozta a szabadságban!

Nagy Sára

Bűn

Se korod
se révészed
kísértő-kísérő
alma-harapás.

Kagyló

Vörös patakhálóban
reszkető agyag
dobban.

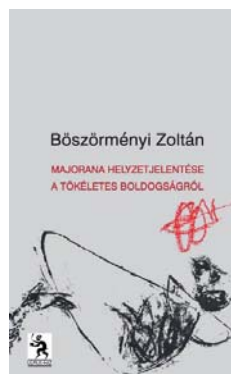
Fehér

Hártyavékony elmúlás a szárítókötélen.

Kántás Balázs

Közvetlen helyzetjelentés a köztes térből

Böszörményi Zoltán *Majorana helyzetjelentése a tökéletes boldogságról* című kötetéről

Böszörményi Zoltán legújabb verseskötetében szereplő írást művel, mégpedig érdekes módon a nagy XX. századi olasz atomfizikus, Ettore Majorana bőrébe bújlik, aki rejtélyes módon 1938-ban tűnt el. Majorana eltűnése előtt feltehetőleg már kidolgozta az atommaghasadás elméletét, mely az atombomba gyakorlati megvalósításának előszobája volt. Titokzatos és hirtelen eltűnése mögött egyesek szerint öngyilkosság állt – titkárt sírba vitte, hogy a tömegpusztító fegyver a gyakorlatban ne valósulhasson meg, mások szerint valamelyik nagyhatalom ügynökei rabolták el vagy gyilkolták meg. A már-már legendába hajló, homályba burkolózó történelmi tényekből indul ki Böszörményi Zoltán kötetének fikciója, mely szerint a fizikus valójában nem halt meg, csupán a világ elől elvonult, egy kolostorban rejtőzött el, s ott írta meg versek formájában további elmélkedéseit, vallomásait.

A fikcióból kiindulva egy egész narratíva rajzolódik ki az olvasó előtt. Egy történet közepén találjuk magunkat, egy visszaemlékezések, gondolatok, érzések, világreflexiók által kirajzolt történetben. Böszörményi költői beszélője lelke legbenső küzdelmeibe avatja be olvasóját, s mivel a fikció szerint Majorana verseit egy kolostorba visszavonulva, a világtól elzárva írja meg, e versek nyilván nem mentesek a szakralitástól sem. Decemberi impressziók, dalok, vallomások, látomások, régi levelek, filozofikus világreflexiók, tengerparti látképek, régi költőkre való visszarévedések váltják egymást a kötetben. A hangulatok a boldogságtól a szorongásig, a harmóniától a halálközeli élményig terjednek, dinamikussá, sokszínűvé téve a költői beszélő megnyilatkozási formáit. Nem elfelejtendő, hogy Ettore Majorana a valóságban fizikus volt, s ezzel számolt az őt fiktív beszélőjében felélesztő költő, Böszörményi Zoltán is. A kötet számos helyén kulcsmetaforaként jelennek meg a csillagok, a kozmosz, az atomok, a világmindenség, s olyan természeti toposzok, mint a tűz, a

tenger, a levegő. A szerző persze semmiképpen sem elsősorban a természettudós perspektívájából szólaltatja meg költői alteregóját, ám a kötet beszélője mintha nem egyébre vállalkozna több versében, mint hogy magát a világot öntse nyelvbe, versbe. Ezek közé a létet megragadó versek közé tartoznak talán a *Majorana helyzetjelentése a tökéletes boldogságról*, *Majorana befalazott valósága*, *Majorana: Ars Pragmatica*, *Majorana fenomenológiája* és a *Majorana ezerhetedik szobája* című szövegek. „*Látom a jelenségben / a tűnődő tudatot, / jönni az úton / az akaratból / a dolgok természetéből / váratlanul felbukkanó / valóságot.*“

– szólal meg a lírai beszélő a *Majorana fenomenológiája* című versben, s a szerző filozófusi végzettségén, illetve a fenomenológiai filozófia tradíciójának megidézésén túl úgy gondolom, itt, miként a kötet több versében a világra való költői rádöbbenésről van szó. Majorana egyik alapkérdése, vajon mire is jöhet rá az ember, a költő, mi az, amit a világból egyáltalán tudni és megérteni lehet? Ezt megválaszolni nyilván nem lehet egyértelműen, a költői megszólalás azonban még a lét végső nagy kérdéseire is, ha nem teljes, de legalább részleges válaszokkal szolgálhat. Majorana igyekszik meghatározni önmagát a világhoz és a dolgokhoz képest, s legalább azt szavakba önteni, amit a létből ő maga képes volt megérteni, magáévá tenni. Ez pedig bizonyára nem kevés, miként arról a kötet verseinek változatos tematikája is tanúskodik.

Ami Böszörményi Zoltán lírai beszédmódját illeti, elsősorban az esztétizmus lehet a költészetét legtalálébban jellemző kategória. Nem riad vissza a szó tradicionális, esztétikai értelmében vett szép versek írásától egy olyan posztmodern irodalmi környezetben, ahol ugyan az esztétizáló beszédmód az értékpluralizmus jegyében nem elutasított megnyilatkozási forma, ám a profanizáló, az esetek jelentős részében ezzel együtt neoszenzibilis poétikák divatjának idején semmiképpen sem a kortárs költészet legkedveltebb megszólalási módja. Böszörményi leginkább tradicionális metaforákban, finoman megcsendülő, kötött formájú versekben, illetve mindenképpen valamifajta természetes lüktetéssel megszólaló szabadversekben érzi a leginkább otthon magát. Az olyan képek, illetve jelzős szerkezetek, mint például a *csábos égbolt*, a *villanásnyi kitartás*, a *mennyeik selymes partja*, a *szenvtelen, édes képzelet*, vagy a *felderengő parázs* egyúttal egyfajta tradicionalista, neoklasszicista regiszterrel is felruházta a költő verseit. A szövegek visszanyúlnak az elődökhöz, s nem csupán a metaforákat, toposzokat illetően, de némely helyen egyenesen intertextuálisan is. A költői alteregó, Majorana megszólítja többek között, Ovidiust, Borgest, de még Szilágyi Domokost is, egy helyütt pedig József Attila ars poeticája is megidézésre kerül. Stílusukat tekintve a kötet versei mintha ötvöznék a Nyugat és az Újhold poétikai hagyományait, különös tekintettel a kötött formában íródott, klasszicizáló versekre. A szabadversek ezzel szemben talán kevésbé

hordozzák magukon a nyugatos-újholdas jegyeket, sokkal inkább belső monológokként, tudatfolyam-versekként szólalnak meg, kissé eltolódva akár még az avantgárd lírai beszédmodok irányába is. Egyes látomásos, olykor extatikus pátosszal megszólaló versek, mint például a *Majorana látomása*, *Majorana homokórája*, vagy a *Majorana képzeleg* című művek helyenként még az expresszionizmus bizonyos jegyeit is felvillantják.

Böszörményi Zoltán kötetét Részegh Botond tusrajzai illusztrálják. Érdekes találkozása ez irodalomnak és képzőművészetnek – a fekete, fehér és vörös színekben játszó képeken a fekete szinte mindig egy stilizált, sovány, szerzeteshez vagy misztikushoz hasonló alakot ábrázol. Amennyiben a könyv fikciójánál maradunk, mely szerint a halottnak hitt Majorana szerzetesi magányba vonult vissza a világ elől, keresve a tökéletes boldogságot és a megváltás lehetőségét, úgy ezen illusztrációk mintegy kálváriaszerűen tükrözik a boldogkeresés különböző stációit.

Figyelemre méltó részlet, hogy Majorana számos versben *megszólít* egy meghatározatlan, és egyúttal meghatározhatatlan személyt. A lírai én látszólag monologikus beszéde talán dialógussá is emelkedhet, amennyiben az üzenetek képesek elérni e körülhatárolhatatlan, adott esetben általános, az olvasóval is behelyettesíthető megszólítotthoz. A versszövegek mintha egyfajta köztes térből szólnának, ahová Majorana visszavonult. Köztes térből, mely már nem egészen a mi materiális valóságunk, de még nem is a túlvilág, a transzcendens birodalma – sokkal inkább egy, a nyelv által létrehozott magánvalóság az a köztes tér, ahonnet a költő kiszól, s ahonnet útjukra bocsátja lírai üzeneteit.

Amit a *Majorana helyzetjelentése a tökéletes boldogságról* című kötet kínál, az megítélésem szerint elsősorban esztétikai tapasztalat. A kötet versei finom érzékenységgel, jól felépített, fegyelmezett pátosszal megszólaló szövegek, melyek a szereplő által teremtett maszk ellenére bensőséges személyességgel nyilatkoznak meg. A lírai beszélő mintha közvetlenül próbálná meg a mindenkori befogadót megszólítani, a közvetlenség illúziója pedig talán az olvasás folyamata közben sem omlik össze, mivel a szövegek a beszélő konstruáltsága, az őt övező fikció ellenére is meglepően autentikusak, személyhez szólók maradnak.

(Ulpus-ház Kiadó, Budapest, 2010.)

Jónás Tamás

ÖRÖMÉNEK

Az udvaron. Az udvaron. Ma éjjel is elvakarom
a varramat. A varramat. Valahogy megmaradt.
Az ég alatt. Az ég alatt. Csak én vagyok, én, csak a rom.
A fénnel festett csillagok: nem. Csak én csavaroghatok.
Az ég alatt az akarat. Csak én pazarolhatok.
Az unalom. Ma csupa rom. Kedvem kis hullócsillaga
ma aprópénz. Unott szépség. Csekedli ma.
Milyen sok öröm otthona. Milyen fényes és nagy a ma.
És én milyen fényes vagyok! A szürke csillagok
belőlem isznak éhesen. Ők pusztulnak, én létezem.
Az udvaron. A képeken. A ruhátlanul szép testeken
nyomot hagyott a két szemem. A folyó értelem.
Ekszer leszek az Istenen. Ha mennem kell majd innen el.
Mert voltam bátor mindenen nyomot hagyni. A térdemen
hitek nőttek fel, emberek, imáimon, mint szent hegyek.
Kibírni mindezt? Élve nem. És nem kellett megértenem!
Nem voltam soha kénytelen. Mert nem falt fel a kényelem.
Legyél áldott, szívem! És valamennyien.

Várnagy Ildikó

Beszélgetés Marcus Auréliussal

Kevés könyvet olvasok el többször. A te elmélkedéseidet különböző korszakaiban olvastam. Először főiskolás koromban, aztán negyvenévesen és most. Te még mindig ugyanaz vagy! Melletted úgy érzem, én sem változtam, holott te mindig a változásról elmélkedsz, a megértésről, a halálról és a megsemmisülésről.

Anyád istenfélő és jótékony volt, apád szegény és etikus. Nevelőid arra tanítottak, hogy kitartó és kevéssel beérő legyél. Nevelőim próbáltak belém versenyszellemet oltani, de nem sikerült. Igaz, én nem voltam császárjelölt, de példaképeim királynők voltak, Erzsébet, Krisztina, Katalin. Irigyeltem hosszú uralkodásukat, amit háború nélkül tudtak végigélni. Okosságukat és műveltségüket szerettem volna megtanulni, és az emberekkel való remek bánásmódjukat. Ez utóbbi sokáig nem sikerült nekem. Most, téged olvasva, Marcus, rájöttem, elértem, amit akartam. Talán még gyakorolhatom egy ideig. Te tudod legjobban, hogy az őszinte beszédet nehéz elviselni, nekünk mástól, másnak tőlünk.

Vezércsillagunk az ész. Lehetünk erős akaratúak és elnézők egyszerre, nem zárja ki egymást a két jellemvonás. Szenvedélytelen szeretnék lenni, ugyanakkor gyengéden barátságos, mint te. Ne mondjuk senkinek, hogy nincs időnk. Ezt manapság nehéz betartani. Egyre több a tennivaló, miközben egyre több embernek van szüksége segítségre. Az emberek azért rosszak, mert nem tudják, mi a jó. Szerinted a jó szép is, a rossz csúnya, tehát meg lehet különböztetni őket. Ettől a mondásodtól mindig meghatódom.

A világrend részei vagyunk, a világot kormányzó elv kisugárzásai vagyunk, bár nem tudjuk, mennyi időnk van erre. Minden tettünket úgy kell intéznünk, mintha utolsó volna, képmutatás, önzés, zúgolódás nélkül. Akik nem kísérik figyelemmel saját lelkük rezdüléseit, azok nagyon szerencsétlenek, mondjuk kórusban. Tetteink és szavaink legyenek összhangban a természettel, melynek részei vagyunk. Ha mindent megfogadtunk volna, amit mondtál, ma máshol tartanánk. Nem lenne Földünk, és vele mi, ilyen tragikus helyzetben.

Lelkünk sokmindentől bemocskolhatja magát. Hibáink kelevények a mindenségben, zúgolódásunk eltávolodás a természettől. Harag

okozza elfordulásunkat az emberektől. Élvezet és fájdalom sokszor legyőz minket, ha hazudunk, ha nincs határozott célunk. Értelmes lényiségünk célja egyrészt a legősibb közösség törvényeinek engedelmeskedni, másrészt belső génuszunkat figyelni. Követjük hát génuszunkat, aki egy kicsi szent helyet emelt bennünk, érzéketlenné téve minket a gazságokkal szemben és átitat minket az igazság szellemével.

Gondolataink tárgya a Mindenség és a Sors. Senki nem akadályozhat meg minket abban, hogy összhangban legyünk a természettel és beérjük az igazsággal. Így talán még boldogok is lehetünk. Test, lélek, értelem együtt kell nekünk. Sehová sem vonulhatunk vissza nyugodtabban, mint saját lelkünkbe, de ott békének kell lennie, amit nehéz megalkotni. A világ változás, az élet felfogás dolga. Ha nem gondolom azt, hogy bánalom ért, akkor nem is ért bánalom. Zseniális a pszichiátriád, Marcus, követlek!

A természet semmit sem szeret jobban, mint változtatni azon, ami van és hasonló új dolgokat létrehozni. Én a stabilitást épp azért tartom nagyon értékesnek, mert olyan ritka! Tudom, nem tart örökké, de amíg tart, addig jó, megnyugtató. Értelmünk akkor is maradjon nyugodt, ha testünket darabokra vágják, rugdossák és leköpik. Lelkünk ismerje a kezdetet és a véget. Akár pusztulás, akár csak elváltozás a vég, próbáljunk jót tenni, eltérni az embereket vagy kitérni előlük. A túlságosan kíváncsi dolgokat le kell meztelenítenünk, lerántani róluk a csillogó ruhát. A finom sült csak madárhulla, a bíborszegély csigavérrel festett gyapjú, a bor kiperéselt szőlőlé, a szerelmi élvezet belső dörzsölődés. Ami ebben a pillanatban keletkezik, már abból is elmúlt valami. Az idő állandóan frissíti az örökkévalóságot.

Az egyetlen mindenségben, ami a világ, minden egyszerre történik. Ez fantasztikus! Jól lehet érezni a gondolatot, pedig nehéz felfogni. Meg kell elégednünk magasságunkkal, súlyunkkal, szemünk és hajunk színével és a nekünk kiszabott idővel is. Kezdhetünk új életet, de azt is ugyanolyan helyesen kell látnunk, mint a régit. És akkor minek az új? Mindenki annyit ér, amennyit erőfeszítése tárgyai. Annyit érek, amennyit a szobraim, amik komoly erőfeszítések tárgyai és helyesen látnak engem.

Ha csak atomok vannak, akkor szétszóródunk a halálban, ha a világ egységes egész, akkor csak változás lesz a halál. Ha fájdalmunk tűrhetetlen, véget vet életünknek, de ha tartós, akkor kibírjuk. Ne legyünk ingerültek, ha rosszul megy életünk, az ingerültség hasztalan. Ne könnyezzünk másokkal, de ne is ujjongjunk másokkal. Az értelmes lények egymás kedvéért vannak, te értem vagy! Alkatunkban fontos helyet foglaljon el a közösségi szellem. Ha nem engedünk testünk csabításainak, akkor az értelmünk ép marad és szabad. Nem kell elhamarkodott ítéleteket hoznunk, és akkor kicsi lesz tévedésünk veszélye. Az embertelen emberekkel szemben se érezzünk úgy, mint

ők, ez az egyetlen menekvésünk. Az életünk inkább birkózás, mint tánc, mert rendíthetetlenül állunk a váratlanul szemben.

Ha a boldogságot nem leltük meg a gazdagságban, a hírnévben, az élvezetekben, akkor keressük a természet kívánta tevékenységekben... Még magunknak se panaszkodjunk rossz életünkről! Ne bántsuk magunkat, ha senki mást nem bántunk! Lelkünk ne legyen sem zárkózott, sem kitarulkozó. Életünket ne zsúfoljuk tele dolgokkal és akciókkal. Minden pillanatban őrizzük lelki szabadságunkat, jóindulatunkat, egyszerűségünket.

Egymásért születünk, ismételteted. Lehet. Jó behatolni mások értelmébe és jó hagyni, hogy mások behatoljanak vezérlő értelmünkbe. De nem jó, ha mindezt kihasználják! Tanítsuk az embereket, vagy tűrjük őket békésen. Ha behatolunk mások elméjébe, látjuk, milyen bírakkal állunk szemben és milyen bírák ők saját magukkal szemben. Ez nagyon fontos tanítás, köszönöm!

Minden változásban van, te is, én is, a világ is. De én szobrász vagyok, a változatlant, a stabilt szeretem és ezért sokat szenvedek. Ilyenkor hozzád fordulok. Megértjük, hogy a változások is a végtelenségig változnak, de azért vannak viszonylag stabil értékek is. Értelmesnek lenni annyit jelent, hogy mindent gondosan megvizsgálunk és megfontolunk. Békésnek lenni annyit jelent, hogy a természettől ránk mért sorsot elfogadjuk. Nagylelkűnek lenni annyi, mint gondolkodó részünk fölényét biztosítani a test hiúsága felett.

A hatásokat, amik érnek minket, vagy el tudjuk viselni, vagy nem. Ha elviselhető, ne zúgolódjunk, ha elviselhetetlen, akkor a baj, velünk együtt, tűnjön a semmibe.

Tóth Kinga

Busz

kontrázik a kátyúkra a
 plüssnyúl színes kertésznapdrágban
 a vezetőfülke fölött
 a légkondi egyedül az egyendauert
 nem töri meg
 a 40-en túl a közösségbe tartozás jelképeként
 az otthonka helyett tartja magát önérzetesen
 hazaér
 a néniknek már megint nem sikerül
 nem mályvaszínre szókíteni
tollat keres óvatosan
 kukucskálnak táskájába a lila fürtök
 összeragadnak az özvegy mögött „rákos
 volt, jaja, májusban temették”
 te kinek is a kislánya vagy?
 ez a falujáró még felsőbe is bemegy
 néhány keresetlent böknek az utcabelinek
 a leszállók, az ajtóból különböző
 irányokban indulnak el pedig egymás mellett
 laknak gyakorlottan közelítik házukat így
 a fennmaradót a vetés foglalkoztatja
 boronaidő „a pulykatrágyát ajánlom,
 bűdös, de megéri” tavaly lett átadva a kerülőút
de nem arra megyünk pedig idő van
 és így lesz a majd holnap is

Tóth Kinga festménye

Keszthelyi Rezső

Séta a színeken

Ó, ti sose halványuló kökörcsinek
sétányomon –
az égtetek a tengerárba térnek,
ő meg vissza amoda –
szívemnek szíve az otthona,
és egyetlen kincse: örült,
mikor sírt valaha –
sose látja fényét a fény;
őszül ereimben a vér,
nem jelképe az életnek az élet,
viszont láttam: cédrus csúcsára
holdszótt golyák telepednek alá,
míg kel a Nap, a kecses szárnycsapás.

Szabó Imola Julianna

Hely, a fa alatt

Arnyék volt. Falról leomló fekete folt. Az ünnep volt az az alkalom, amikor mindenki csak öntötte magába az előhívó folyadékot. Mégis egyre láthatatlanabb lett minden. A szálak és kötődések kibolyhosodva lógtak a karácsonyfa körül. A család csupán egy fénykép volt. Nyakkendős és pulóveres csomagolópapír. Minden decemberben elővették az albumot, megnézték a másik arcát, és lapoztak egyet. A fal pedig finoman ölelte magába a karácsonyfa árnyékát, az égők és a szaloncukrok szelíd ringatózását. Fogyott valami. Nem csak az étel. Lakmározták a keserűséget és az idegenséget, ami legalább annyira szálkás volt, mint a hal. A szokás rabjai lettek. Az ünnepélyesség albumai. Mindenki kerülgette a mondatot. A titkokat sokkal nagyobb dobozok fedték, mint az ajándékokat. Nem szóltak. Csupán a kanál nyelte és engedte ki magából a fájdalmat. A vacsorákban az a jó, hogy van ok csendben maradni. Talán csak ezért ettek. A díszek meg mintha szédültek volna a fájdalomtól, úgy forogtak a szoba fénye körül. Azt érezte, lassan úgy fogy el ebben a végtelen estében, mint ahogy az ünnep tűnik el holnapra. De még ma volt. Még jöttek a rokonok. Még itatták magukba a képet, amit mutatni szerettek volna. Álarcosok bálja a fa körül. Nem is értette, mi az a vér. Piros lötyty, hogy is lenne elég a szeretethez. Hogy is lenne elég bármihez. Mégis így illett. A sértődés hatalom. Ültek. Még nem látta ilyennek az apját, olyan halott volt, mint a rántott hús a tálon. Az anyja pedig olyan fülledten illatos, mint azok a nők, akiknek már csak a szag maradt arra, hogy figyelmet csaljanak ki. A testvérek, a nagybácsik és a szomszédok. Mindenki eljött, hogy eladja magát valaminek. Az érzésnek talán, ami december tájékán szinte marokba szorítja a lelket. Szeretet. Milyen rövid szó. Milyen egyszerűnek ható fogalom. Ő mégis. A havat nézte, ahogy betakarja a vékony utcát és az autókat. Ahogy végigterül a tárgyakon. A háztetők reszketnek, a fák remegnek. Mégse csinál senki semmit. Olyan rideg és kegyetlen volt a város, hogy szinte elfutott volna. Maga és a szoba elől, az ajándékok és a hamis szótágok elől. De a hó végtelen erővel ölelte magához a házakat. Arra gondolt, hogy most megmondja mindenkinek, hogy nem tud olyat érezni. Hogy nincs benne semmi melegség. Hogy kihűti a jelenlétük. Hogy nem kér semmit, csak legyen valaki más, vagy ők legyenek mások.

Néha tudni kell, hogy mit kívánunk. A karácsony messzibb volt, mint gondolta. Nem emlékezett arra, amikor bekeretezték. Az ember akkor már nem érzi ezt. Pont az ablak és a karácsonyfa között. Anya még sírt is, és a nagynéni vigasztalóan kapirgálta a könnyeit. Ez a karácsony más volt. Csupán egy vékony vonal fogta körbe a testét. A család pedig valami bajról beszélt, és hogy miért pont az ünnepek előtt. Nem értette. Csak nézte őket, ahogy a díszek megcsillannak a szemükben és úgy érnek egymáshoz, mint a karácsonyfa az üveggömbökhöz. Még soha nem néztek rá így. A szemébe és az arca vonásai mögé. A fények szinte cirógatták a fekete-fehér barázdáit. Az előhívó folyadék pedig úgy folyt át a szíveken, mint az olvadt hó odakint. A hiánynak furcsa szaga van. Még a sült mézeskalácsnál és a csillagszórónál is erősebb. A szeretet pedig úgy bújik meg a fa alatt, hogy mindenkit meglepett vele. Aki nincs, az mindig többet kap a decemberből. Ő még soha nem kapott ennyit. Ilyen finom és áttetsző melegség még soha nem férközött a családjába. És hirtelen

karja lett, és lába. Haja és vékony szája. Csendje és némasága. Egy pillanatra élt még. Ott állt mellettük a fánál. Nézte a ráncaikat, az izmaikat. Olyan őszintén egyszerűnek tűntek. Aztán ahogy a hó olvadt és a fények halványodtak, úgy fogytak a színek a fényképből. Úgy hűlt ki az étel. Tűnt el az a sárgásan selymes fény, és lett csak tárgygyá. Képpé, amire soha többé nem tudtak úgy nézni. Csak egyszer, akkor, mindössze egyetlen pillanatig. Többé nem is vették észre, mert az ember csak egyszer tud meghalni.

Majális

Indultam a céllövöldékhez, a tömörlabda-dobálókhoz, a ferdített csövek, hurkapálcák, műanyag-szörnyetegek, tucat-álarcok, plüssállatkák... panoptikum felé...;

[illegible]

Az égbe szállt (ezt már régen le akartam írni, csak így, egyszerűen: az égbe szállt) – s a képlékeny-réteges, halovány-fátylas felhők között ott vigyorogtak (fekete lufikon): a rózsaszín halálfejek...

BORA

sosem olvasott statisztikákat
nem hitte, hogy érthetőbb lesz tőlük a világ
így is tudta:hajnalban távozik
és jön világra a legtöbb ember
az észre
vétlen időben
mikor kivehetővé válik minden
az éjszaka alaktalanná formáló műhelyéből
próbált minél később lefeküdni
hogy ezt az időt átaludja
„hajnalban egyedül, az a legszörnyűbb”
mormolta, mikor már nagyon fáradt volt
néha mégis meglepte a szorongás angyalát
ahogy az árvaság vizeibe
visszahelyezte részenként testét
zsigereit először
érzékszerveit utoljára
pirkadat nélküli hajnal
a távozó angyal háta

bárhol lehet élni

és bárhogyan. de ez nem a szabadság, hanem a behatároltság maga. bárhol lehet élni, és bárhogyan, csak istenhez hű legyél, mondta a nagyanyám, aki hű volt istenhez, hazához, hű volt a nagyapámhoz, még akkor is, amikor hetvenkét évesen elvált tőle. ezt mondta apám is, csak másképp folytatta. ha hű vagy a párthoz, az eszméhez, a tudáshoz, akkor bárhol élhetsz, és bárhogyan. a barátaim azt mondogatják mostanában, legjobb önmagához lenni hűnek az embernek. hát én hűséges voltam. először az apámhoz, mert nekem ő volt az isten. aztán mikor ez az isten derékban és egyéb helyeken törve nyilvánvalóan hűtlen lett önmaga istenségéhez, magam próbáltam helyébe lépni. akkor már volt kinek istene legyek én is, hát lettem, s voltam hűséges megint. lassan erő típus vagyok, nem jöttem rá azonnal, hogy istennek lenni hálátlan feladat, alaposan összetörve oldalogtam el, mást keresni, istent, hogy helyembe állítsam, s a hűs templomban találtam is. ők is boldogok voltak, hogy engem meglettek, s ajánlottak azonmód árván maradt gyermekeimnek új apát. ez is megvolt. csakhogy ő másképp gondolta, mint annakidején nagyanyám, majd apám. neki nem kellett isten a nyakára, volt ő elég isten egymaga mindannyiunknak. s úgy lett. elég jól eltelt, elmúlt az idő, elfoszlottak lassacskán mind férjek, apák, nagyanyák, istenek, most egymagam ülök a hetediken, a szél befú a panelfalon, fürdőszobámban bátran virágzik a penész, fogynak a kilincsek, izzók, kopik a szőnyeg, meg a cipőm, ablakaimból a vasgyárra látok. ha szebb a hajnal, fotót csinálók, pirkadat a gyár fölött, izzás, arany, meg vörös, csodaszép felhőket gyúr a gyár, amikor kedvez az idő. senki se volt hűségesebb hozzám, mint ez a gyár, és én se voltam soha, senkihez hűségesebb, mint ehhez a gyárhoz. tizenhat múltam, amikor először, s nem önszántamból beléptem kapuján, miután előző este egy önjelölt isten, ki akkor anyámhoz tartozott kijelentette, hogy nincs pénze taníttatni engem, reggel vár a gyár. mivel aznap még igen messze voltam az istenségtől, a hajnali négyharmincas busszal remegő gyomromat tenyeremen tartva minden elszánás nélkül indultam a gyár felé. szépen elszárnyalt az idő azóta, hogy hová, nem tudom, mert mióta nincsen istenem, az időben se hiszek, hozzá hűséges nem vagyok. csak a gyárhoz. nézem reggel, este, ha nem tudok aludni a hold fényében, a decemberi ködben is őt keresem, hogy ott van e még, szép e, hogy csináljak e róla megint fotót? van egy ablakom. van egy ócska konyhám. istenien főzök egyszerű, és bonyolult ételeket, és sok gyerekem is van, családom, mindenfelé, barátaim. nálam, itt a hetediken én magam lehetek, csak azt nem tudom, hogy minek? mert annyi hely nincs, hogy mind

elférjünk itt, hiába főzök istenien, mert nincs annyi villa, meg ágy, nincsenek autók, és pénzek jegyekre, az utolsó vonat is korán robog el jobb városok felé. nálam a ruhák, ha száradniuk kell az asztalon álló szárítón lengenek, hogy lássák a gyárat ők is száradás közben, valami istenük nekik is legyen, annyi hely úgysincs, hogy körbeülhessük az egyetlen asztalt, szék meg pláne nincs annyi, hova tenném, amikor nem rajta ül valaki? ki-kipillantok a gyárra amikor magamnak főzök, meg annak, aki éppen itt lakik, és a többiekre gondolok. hűségese sose voltam azt hiszem, mióta a legelső istenem összetört. azt hittem persze, hogy az vagyok, de hűség-e az, amit kicserélhetek? hűség-e, ami jó nekem. mert ha jó, akkor természetes, hogy kitartok mellette, ha meg fáj, akkor miért is legyek hűségese? nem. talán soha nem is voltam én hűségese. itt hagynám a gyárat, leghosszabb kapcsolatomat, eszembe se jutna többet soha, ha tehetném, ha nem felejtődtem volna egykor itt a kölykeimmel, ha nem kényszerülnék hűségre a padlószőnyegemhez, melyen a felhők éppen olyan kisikálhatatlanul mocskosak, mint a gyáramból kunkorodó felhők ezen az adventi hajnalon. (Hargitai Ildikó)

Szőke Gáspár festménye

Debreczeny György

széthurcoljuk, birtokba vesszük

széthurcoljuk lelkünk szép szemetét
elhagynak minket tárgyaink
kerül helyükbe kelyhükbe újabb
kezünkbe belemar új eb
új nap új tárgy új seb ujjseb
sebj befuccsol bekrepál
a lelkünk lángban áll
naponta ürítjük a kelyhet

birtokba vesszük elhagyásaink
szortírozzuk
sztornírozzuk a tárgyakat

drótpapucs döglik
a teknősbéka páncélsisaknak öltözik
mert végcél a páncél a páncélos arcél
csak semmi fakszni
itt ez a szép trabant kaszni
most végre találkozik a túrórudi s az egér
itt ez a megszedült daru
daru vagy markoló oly szívbe markoló
itt hol nem szállnak a darvak
most végre itt ez a hajótest
itt ez a hamutartó

most végre itt ez a szép morbus charcot*

*(fr., ejstd: morbusz sarko) a hisztéria szerzői neve, leírója,
Charcot francia ideggyógyász neve után

Mányoki Endre

TŰZ EMÉSZT EL

(folytatás)

Zoltánnak, köszönettel a biztatásért

Hazamentem a Tavaszmezőbe, és előszedtem a fekete nájlonszákokat. Bevonszoltam mindet a szoba közepére, és lassan, módszeresen, akár egy órabéres robot, kiráztam a padlóra a tartalmukat. Egymásra tolult, szeszélyes rétegekben, 1988 – az utolsó békeév. Gyerekjátékok, babaholmik, bundás hálósák, Kata fehérneműi, edények, műanyag tégelyekbe száradt fűszerek, döglött piperék, magnókazetták, a bővli rádiós magnó, könyvek, alsógatyák és ingek, fényképek, befőttes gumival átkötött levelek, az akkurátusan darabokra tördelt járóka alkatrészei, vécépapír gurigák, porló felmosórongy, rongyszőnyeg, függöny, félkész versek, novellák...

Az egykor zuhanyzónak álmódott spájzból bevitettem a szobába a marmonkannát, fölfeszítettem a csapózárát, s beleszagoltam a szájába: lehessek biztos benne, hogy ami lötyög, az fűtőolaj valóban. Mellmagasságig fölemeltem, magamhoz szorítottam az edényt, megbillentettem, és a felsőtestemet himbálva egyenletesen próbáltam szétlocsolni az olajat. Végül is jutott mindenhová.

Ezután már csak várnom kellett, hogy az olaj leszivárogon és átítassa a kupacot. Ültem a matracon, figyeltem, hogyan működik a rendszer. Néztem, ahogy a megsűrűsödött lé belebuggyan az alkalmi odúba, betüremkedik a résekbe. Hallottam, mi zajlik odabent a halom alján: a lenticék is követelték a jussuk. Sziszegett, morgott, vinnyogott: nyüzsgött a kazal népe.

Eleget néztem őket, eleget hallgattam. Ideje volt a máglyára feküdni. Fölálltam. Levetkőztem. A tartalékkal megittam a ruháim, a halomra hasaltam, s fektemben magamra húztam mindet. Egy rongyzsebkendő, az volt a kanóc.

Így kellett volna lennie. De nem volt otthon olaj. És a fekete zsákokat is rég levitettem már a kukák mellé, az összes holmival. Csak egy találomra kihalászott tipegőt hagytam meg, és egy Katának írt levelet, melyet behunyt szemmel húztam ki a befőttes gumival gyűrűzött kötegből. Nem találhatnak nálam semmit, ami megkönnyíti az agnoszkálást.

Most beléjük kapaszkodtam. Lefeküdtem a matraca, hason, s akár ha talált tárgyat tisztogatnék, úgy pepecseltem a vastag gyapjúsálból kötött papucson. Nem tudtam beleképzelni se Kiskata, se Fruzsina lábfejét. Hanyatt dőltem és az orromhoz dörgöltem, de illata se maradt, ha volt valaha. Összegömbölyödtem, oldalfekvésben, és próbáltam Katát hívni segítségül. De nem jött, pedig ezer és ezer napokon át hívatlanul is beszélgetett velem. Igaz, lábbelikről sosem. Aztán eszembe jutott, hogy sohasem láttam az ikreket élni. Holott Katával tervezgettünk. Azok a nagy-nagy beszélgetések, amikhez az időt mindig sikerült kicsikarnom az üldözőimtől, voltaképpen róluk szóltak. De mintha egyszer sem a kicsikről. Hanem a jövőjükéről. Hogy mi minden történhetett volna velük.

Kata kedvenc jelene az volt, amikor a biosz óra végén Fruzsina megkönnyebbülten becsukja az osztálynaplót, összeszedi a jegyzeteit, és mielőtt kicsöngtenének, még fölneéz: „Van valakinek kérdése?” És akkor kinyújtja a karját a Papp Karcsi, pontosan ott, a bal hátsó fertályban, ahonnan a röpcsik szoktak jönni meg a benyögések, és meg sem várva a szolítást, föláll. „Tessék, Károly, hallgatom”, mondja Fruzsina, de rosszat sejt. „Tanárnő kérem, mi az, hogy hol itt, hol ott?” Megáll a kés a levegőben, olyan sűrű a csönd. „Azt tetszett mondani, hogy hol itt, hol ott bukkan fel az az izé.” Karesz elmélyülten szemléli Fruzsínát, mintha éppen boncolná. „Ezt hogyan kell érteni? Néha itt, néha ott, netán máskor megint máshol?” Megszólal a csöngő, fölhasran a röhögés, nem hallani hát, hogy „igen, hogyne, föltétlenül”.

Kata sokszor ezzel köszönt be: „Hol itt, hol ott. Ébresztő!” És kacagott, amíg honosodtam. És mikor eltűnt, jobbra visszabúgott: „Igen, hogyne, föltétlenül.” A nevetése éltetett a következő találkozásig.

Nekem is megvolt a kedvenc szcénám, bár nem ilyen sikeres. Ásatást vetítettem. Kiskata térdel a földön és veszettül ecsetel. Meleg van, Kata blúza a melle alatt van csomóra kötve, és a munkások körbeállják. Senki se látja, csak én és Fruzsina, hogy a meztelen hátát és a kibomló csípőjét csodálják. Kata kinéz a válla fölött, a szemében hitetlenség és diadal egyszerre: „Megtaláltuk!” Fruzsínát keresi, aki nett szafari kosztümben áll a csoport szélén. Szétrebbenti a huhogókat, és akkurátusan letérdel Kiskata mellé a homokba. „Minden pasi a farodat bámulja”, mondja, és mintegy mellékesen átöleli a húgát. De Kata nem tud semmiről. „Megtaláltuk”, suttogja, és fuldoklik is, meg karcos is a hangja. „Megvan a hiányzó láncszem!” Fruzsina gurgulázva nevet, „nekem már régen megvan”, és elővarázsol a zsebéből egy rozsdás kutyalánc-szemet. Kiskata ólmosan ocsúdik, de akkor rátámad Fruzsínára. Hemperegnek a homokban, duckolják, gyömöszkölik egymást. Azután Fruzsina fölpattan, „tűnés, senkiháziak, vége a cirkusznak!” És ráhajolnak két oldalról a kiecsetelt leletre.

Katának nem nagyon tetszett, „ők jó testvérek”, mondogatta, mintha én másról meséltem volna. Így aztán folyton megismételtem, hátha

fölfogja végre. Később, ha csak elkezdtem, fogta magát és eltűnt. De pár perc múlva mindig visszajött. Akkor az orvososat vetítettük, vagy amikor extra méretű ruhákat varrnak hatalmas seggű özvegyeknek.

Most bezzeg nem volt sehol. Tegnap sem, persze. Nyilván megsértődött a kurva miatt. Előszedtem a levelet, kinyitottam a borítékot és széthajtogattam a papírt. A versemet őriztem meg: „Vagyok mint fátalan fagyöngy, folyondár, kigyomlált gyom és üressé lett kaptár...” „Az egyetlen verset, amit hozzá írtam, amikor egy hétig Drezdában voltam kiállítást rendezni. „Vagyok, mint fátalan fagyöngy, folyondár“, tudtam kívülről, most mégis elfelejtettem. Csak bele kellett volna nézni a pipirosba. De ha ment volna, se látom a betűket. A párnát is alig találtam meg, hogy

alája rejtsem a hánykolódó, gyűrött levelet.

Összegubóztam a matracon. Számba gyömöszöltem a kispárna csücskét, legalább más ne hallja a nyüsztésem ebben a reménytelenül üres szobában. Vacogva aludtam el, és dideregve bolyongtam álmomban. De ez legalább ismerős volt. Kietlen akasztódomb aljába érkeztem, és néztem a bitót. Hosszú az út odáig, látom, és még hosszabb, mert körben, akár ha szerpentin mentén állnának, várnak azok, akiktől még búcsút kell vennem. „Legyen már vége“, morgok türelmetlenül, és elindulok anyámhoz, aki az első a sorban. Rám néz, megérint és mond valamit, amit nem hallok. Letérdelek elé, erre kell legyen idő, ezt a sietség vágya se feledtetí, és a homlokomra térítem a kezét. Megbúbol huncutkodva, de amint fölnézek meglepetten, Katát látom anyám helyén, „siess, ne várjalak sokáig“, mondja, és hallom is. Fölállok és ölelném, de Kata helyén már Mária vihog, és a fogoly tenyeremet a pucér muffjára szorítja.

Hogy reggel erre ébredtem, az túl szép szó. Feküdtem, elsült farokkal, a hideg falnak szorulva, s minden ízemben remegtem. „Hol is kezdtük, jóbarát?“, ez volt a mentő kérdés. Beszélnem kellett magamhoz. „Tűzben égtek el“, melegítettem a korpuszom, „mind“. Átöltöttem az egyik vett gúnyába. „Először a kurva.“ Kiautóztam a placcra. De Horváth Mária Eszter nem volt a helyén.

Böszörményi Zoltán hatvan éves avagy Miért írunk magyarul az emigrációban?

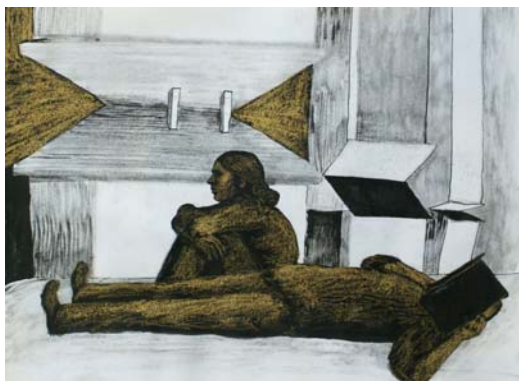
Meglepett a hír: Böszörményi Zoltán hatvan éves... Mint én kerekén tizenöt évvel ezelőtt. Valamikor ez előrehaladott öregkornak számított, de ma már csak a férfikor delelőjének. Az embernek már jelentős múltja van, amire visszatekinthet, és amiről számot adhat, de még vannak előtte teendők, új ismerősök, új feladatok.

Van, aki már sokkal korábban feladja a harcot. Ismerek húszéves életunt vénségeket, mint ahogy ismerek kilencven esztendőös örök-ifjú embert is – ezek közé számítom néhai *Faludy György* és *Határ Győző* barátaimat. Böszörményivel végtelen sajnálatomra sosem találkozunk (még) személyesen, habár ő járt itt Hawaiin, ahol öt éve élek, és én is jártam Erdélyben, viszont Böszörményi felhívott telefonon Barbadosról és kellemesen elbeszélgettünk a két szigetország és két óceán között.

Két érdekes regényét olvastam, az első angol fordításáról (*Vanda örök*) angol recenziót írtam a *World Literature Today* számára, a második (*Az éj puha teste*) még nincs tudtommal lefordítva. Sok emlékezetes verse és rövid novellája van – vagyis saját termése is igen bő és elég volna egy karrier fémjelzéséhez. Ám Böszörményit másféle fából faragták: ő elkötelezett szövszólója a kisebbségbe szorított erdélyi magyarságnak: *Nyugati Jelen* című napilapját öt erdélyi magyar vármegyében osztja szét több éve. Az ennek mellékleteként megjelenő *Irodalmi Jelen*, mely tizedik évfordulóját ünnepli, kétéves elektronikus formátum után most tér vissza a nyomtatott alakjához mind rotációs ujság, mind könyv formájában. Ki ez a *Monacóban* lakozó magyar író és erdélyi magyar laptulajdonos főszerkesztő?

Az a ritka emberfajta, akit ki kellene találni, hogyha nem létezne.

Kanadából hazatérve megreformálta a romániai közvilágítást és ebből jelentős vagyona tett szert. Elverhette volna *roulette* játékra vagy bármi egyéb-re, de ő a magyar írás, a magyar lap és könyvkiadás mellett döntött. Így lett az *Irodalmi Jelen* befutott szerzők, középkorú írók és fiatal kezdők valóságos *Noé Bárkája* – olyan hajó, mely nem fél az elsüllyedés veszélyétől. Manapság, amikor az irodami ízlések és csoportosulások nagy tudatvedléseken esnek át, az *Irodalmi Jelen* helyet ad a tradicionálisan rímelő szonettnek, a formabontó

Jakatics-Szabó Veronika festménye

szabadversnek, a hagyományos életrajzi interjúnak, a rövidebb vagy hosszabb elbeszélő prózának, bebizonyítva, hogy nem kötelező lehorgonyozni semmilyen -izmus mellett ahhoz, hogy az ember megtalálja az írás életfenntartó értelmét.

Vagyis: miért írunk ma magyarul akár a megcsonkított Anyaországban, akár a Felvidéken, a Délvidéken vagy Erdélyben? (Önzően hozzá-

tenném: akár a Hawaii-szigeteken, a Csendes-óceán közepén?) Azt hiszem, azért, mert az írás olyan belső lelki kényszer, amely a többrendbeli tudatvedlések globalizációs korában egyféle gyóntató gyógyírként működik és ílymódon megóvjá az embert a nihilista pesszimizmustól, „nem“-et mond az öngyilkosság kísértésének, s feloldja a borzalmat azzal, hogy „szépen ki is mondja“ (pontatlanul idézve Illyés Gyulát), tehát azon munkálkodik tudva vagy tudatlanul, hogy *irodalmi jelenünk irodalmi jövőnké* válhassék.

Éljen s viruljon jó egészségben és életkedvben Böszörményi Zoltán, a hatvanéves kapitány!

Makkai Ádám
2011-es Kossuth-díjas

MEGYEK AZ ESTRE

Mentem az estre. Mer estre menni kell, vannak az estek, leginkább az estek vannak, aztán megy az ember, mer hova menne, ha nem az estre. Ilyenek az estek, ez a fő jellemzőjük, fel is ismeri őket az irodalmár, messziről, nem is köröz, rárepül egyenesen, mint dongó a trombitavirágra, aztán jól érzi magát. Naná, kétféle nektár van, kétféle nektár is, dongónak ez csupa öröm, szellemi, meg anyagi – és akkor az ellenkező nemről nem is beszéltünk, csak az irodalomról, meg a szeszről, pedig lánydongók is vannak – már akit érdekel az ilyen, engem nem, de van akit, régen engem is, másokat most is, és mindig is lesznek, akiket, vagy a fiúdongók, de azért leginkább az irodalom, mer azért legyen már bennünk annyi tisztesség. Meg aztán együtt lenni, a sok dongó ahogy dong, az is milyen jó. Simán. Tagadja le, aki meri.

Mentem egy ilyen estre, Irodalmi Jelen estre, mert Irodami Jelen is van, mert az irodalomnak jelene is van, ilyen-olyan, de van neki, akkor meg ugye mért ne legyen Irodalmi Jelen, ha meg van, akkor vannak estjei, ami nem zárja ki, hogy másai is legyenek, nem is mondom, van az Irodalmi Jelen, nem csak este, de este vannak az estek, a messziről felismerhető estek, a többi est közt, amik szintén messziről felismerhetők, messziről felismerem én is, jó dongó vagyok, a jó dongó szeret dongani, én is szeretek, csak annyi dongás van, hogy mindenütt nem lehet, de meghívtak, más estek most nem, IJ-est igen.

Vannak az estek, különböző estek vannak, leginkább unalmas estek, egy-kaptafa-estek vannak, tapasztalt dongó tudja ezt, ki kell szépen várni a végük, hogy jó legyen, de most nem kell, mert meglepetés van, mert pörgős az est, fiatalos, nem olyan, mint egyébűtt az estek, sok az ember, olvasunk fel, toljuk magunk, aztán meg estély lesz belőle, pedig nem nektároztak be jó előre a t. résztvevők és nem szívárognak el a népek, dongó, nem dongó, marad a Zsvíágóban, oszt kész, Hegedűs Jancsi a zongoránál, Elkártyáztam a gyöngé szívem..., Sennye Tibi meg furulyázik, csak keresztbe áll a szeme, mindegy, azzal úgyse lehet fújni, akkor meg mi a baj? Énekelnek a költők, meg a nem, tele a Zsvíágó, velünk van tele, ily meglepő dolog, közönség is van, ily meglepő érzés, jó szokatlan, nem csak egymást hallgatjuk, pedig én már egész megszoktam, hogyhát az a jó literátor, aki nem az embereknek ír, az úgyis olyan elvont fogalom, hogy „emberek“, vannak azok egyáltalán? Nem is olvasnak, minek nekik, úgyse értik, ha meg értik, akkor az biztos nem is jó, az olyan az nem irodalom, az szar. Ez az IJ, itt nem szar. Tág az IJ. A szakma meg vakarhatja a fejét. Annál

inkább, mert mindez ellenére működik. Valójában egyre kevesebb működik. Ez meg igen.

Megy az est, megyek a pulthoz, Kántás barátom még nem mászott át a galéria korlátján, hogy aláereszkedjen, ott még nem tart a hangulat, de majd fog, megyek a pulthoz, ott osztják a kettes számú nektárt. Rendelem meg, úgy hívják, hogy sör, oldalra nézek, nofene. Ott áll a góré. Mondom magamban. Így. Nem lehet egy türelmes ember, keresztbe rendel a sörömön. Nézem, hogy mi van. Borokat vesz, valami ifjú hölgygel beszélget, mért ne tenné, mindenki beszélget, közbe keresztbe rendel a sörömön. No de kérem. Mondja, hogy ő most ezt itt előttem megveszi, a borokat, a söröm előtt, amit én már 50%-ban. Közvetlen. Na de nem rohanok én sehová, meg van énbennem empátia, ilyentájt meg különösen sok. No, hát megismerkedek Böszörményi Zoltánnal, egyszer ennek is el kellett jönni, el is jött, itt van, akkor most mondjak valami okosat. Na ez az ami nem, nem mondok okosat, igaz, hogy hülyét se, pedig már ideje volt, elég ideje írok a lapba, basszus, tényleg. Ő meg a leányzóval beszélget, na majd biztos átvált egy borostás költőre, én se tenném. Ez gyors lesz, mért lenne hosszú, amúgy sem könnyű a helyzete, mért neheztsem meg én is, nem lehet könnyű dongani csak úgy, egyszerűen költőnek és írónak lenni, mikor övé a lap, ő a főszerkesztő, ennek minden ízével (ilyeneket gondol ilyenkor az ember), meg azzal, hogy ha feltűnik, mindenki akar vele beszélni, ráadásul fontos dolgokról, mindenkinek a dolga fontos, a legfontosabb, mindenkinek a dolga. Nem is teszem, épp csak bemutatkozunk, kifizeti a söröm, nem értem ugyan, mért, de mindegy, mehet tovább a dongás, várnak az asztalomnál, magánfelolvasások mennek már, van, aki hozta az újakat, az új verseket, azok mindig érdekesek, ki mit csinál, mi érdekli éppen, és ez fontos, a legfontosabb, ez is mindenkinek a dolga, itt, most, és meg lehet tudni, megtudjuk, megyek vissza az asztalunkhoz, ahol szintén a lényeg. Íme, IJ, a szövegek és a dongás, és mögötte az IJ, ami itt, hirtelenjében nézve nem, nem látszik, pedig van, és fontos, anélkül ez se lenne, ez a mostani, pörgős, könnyed, az, hogy a magyar irodalom a határokon túl, meg a mecénatúra, hogy kortársi felfogása a kortárs irodalom helyzetének, és intézményi szinten is, nem csak elbölcsészkedve, és hogy mögötte a munka, és ha jól tudom, bár nem mindent tudok én, egy ember álma is, aki mindezt elkezdte és viszi, hogy oda lehessen mutatni a lehetetlen körülményeknek, a magyar valóságnak, ahogy szoktuk mondani, szóval egy ember álma, aki most ott áll távolabb pár méterrel, körbekapva más szerzőktől, úgy látszik, mégis van türelme. Mondom: megy az est, mert megy mögötte, ami nélkül nem mehetne, és fiatal még az éjszaka, ergo mehet jó sokáig tovább.

Bogdán László

Böszörményi Sepsiszentgyörgyön

Előd (meghalt) fütyült a térről, a béka babát, a jelt,
lelmentem, eladtunk néhány üveget
a balkonom alatti téren lévő üvegbegyűjtőben.
Találkoztunk Gázsóval (meghalt),
bedobtunk egy-egy fél rumot a Golgotában
mielőtt megindultunk volna a város felé,
csatlakozott hozzánk Sütő Dani (meghalt).
Ott ivott Veress Gerzsonnal (meghalt)
egy másik asztalnál, ahogy megláttak minket,
Gerzson összerezcent, valamiért nem jött velünk,
talán félt Elődtől, mit tudom én?
Itt mindig mindenki félt valakitől.
A hídon aztán mégis utolért
és meghívott egy-egy felesre a Sugasba,
ahova egy óra fele érkezik majd meg
Zsiga bácsi, a törzsasztal lelke (meghalt).
„És jön Böszörmény Zoli is Kanadából. –
közöltem velük. – A táncos. Ismeritek a verseit, nem?
Mielőtt eltűzött volna, még megjelent az Örvényszárnyon.”
„Mi van, újra eladtad apád, Veress Dániel (meghalt)
néhány könyvét?” – szúrta oda Előd,
de Gerzson röhögött, nem tudott válaszolni,
mert egy piros autó fékezett mellettünk,
kiszállt Baász Imre (meghalt). „Hova mentek?” –
kérdezte. – „Na vajon?” – röhögött Gázsó.
„Még csak fél tizenkettő, amíg megjön Zsiga
és Zoli, ő is aradi, örülök, hogy érkezik,
megihatnánk a Bodokban egy havanna rumot,
most mondták, hogy megint lehet kapni!” –
javasolta Imre. A szökőkútnál vettük észre
Visky Árpit (meghalt). Ott szobrozott,
mint akire vár a kereszt,
de meglátva minket felderült.

„Proletárok hova, hova?” – kérdezte,
s már heten mentünk, beszélgettük,
egy sarokasztalhoz ültünk le,
hogyan beláthassuk a termet,
mint a revolverhősök a vadnyugati filmekben.
Máris jöttek a fenyegetően csillogó rumok.
Böszörményi Zoli is megérkezett Kanadából,
először a Sűgásban keresett,
majd a Bodokban talált ránk.
Bemutattam volna mindenkinek, de hát meghaltak,
eltűntek az asztal mellől, árnyakká váltak,
szétestek, csak kérdőjelek gomolyogtak a helyükön.
Eltűnt az asztal is, valami megragadott,
és kiröpített a teremből.
Villámgyorsan változott a tér,
már a Bodok szálló mellett ültünk egy teraszon,
s néztük az átépülő szálló romjait,
az egykori önkiszolgáló éttermet lebontották,
a betonvasak az ég felé meredtek,
mintha figyelmeztetni akartak volna valamire.
„Hol vannak? – kérdezte Zoli
és kortyolt az unikumos poharából. – Hol késlekednek?”
„Te késtél el! – legyintettem szomorúan. – Meghaltak.”
És néztük egymást a szűrő déli fényben.
A szálló körül kerengtek az időt és a szállót is
felzabáló démonok és röhögtek.
Tizenkét óra volt.

Acsai Roland

A FENYŐ

BÖSZÖRMÉNYI ZOLTÁN 60-IK SZÜLETÉSNAPIJÁRA

Levegőbe fúrt kút
A fenyő törzse.

Valaki évekkel ezelőtt
Egy kavicsot dobott bele,
Azóta gyűrűzik.

Ramona A Kloos festménye

LIFE BEGINS AT SIXTY

A katolikus pap és a református pap arról vitáznak, hogy tulajdonképpen, mikor kezdődik az élet. A tisztelendő úr szerint a fogamzással, a nagytiszteletű úr szerint a csecsemő világrajöttével. Elmennek a rabbihoz, hogy segítsen dönteni a vitában. – Az élet akkor kezdődik – mondja a rabbi –, mikor a gyerekek már felnőttek és kiköltöztek otthonról, s még a kutya is megdöglött.

A „life begins at sixty“, az, hogy az élet hatvanéves korban kezdődik, vagy legalább megújul, bevett kizsólás az angol nyelvterületen, s arra utal, hogy (bár a legutóbbi időkben kezdik egyre emelni a korhatárt) hatvanévesen lesz nyugdíjas az ember, nem kell többé reggelente munkába járnia, hanem élhet a kedvteléseinek.

Böszörményi Zoltán már rég túl van a munkába járás és az irodai kulimunka életszakaszán. Amikor ifjúkori merész költeményeit megtorolta a securitate, ő meg sem állt Torontóig. Miközben filozófiát tanult az egyetemen, felfedezte, hogy a román vagy szovjet típusú szocializmussal szemben a nyugati kapitalizmusban nagy lehetőségek rejlnek, amelyek kellő ügyességgel és kitartással kiaknázzhatók.

Nem olcsó retorika készlet arra, hogy arról írjak: milyen jelképes dolog, hogy első milliói megszerzése érdekében fényforrás-gyárat alapított. Valamennyi költőiség úgy látszik, bennem is rejtezik, mert számomra a fényforrásgyártás sebbnek tűnik, mint mondjuk a kovakögyártás.

Nos, Zoli immár az üzleti élet nem mindig sima időszakát is maga mögé utalta, csak az irodalomnak él. Bizonyára további regények is kikerülnek a tolla alól, nem csak költemények.

Nyáron együtt ültünk a Zserbó teraszán, s Zoltán a pincértől *citron pressé*-t rendelt. „Nem tudok hozni, nincs a menün“ – volt a válasz. Ilyenkor a vendég némi bosszúsággal küzdve azt mondja, hogy „Jó, akkor hozzon egy pohár sört“. De Zoltánunk így szólt: „Bemegy a konyhába, pohárba kifacsar három citromot, hoz mellé egy kancsó vizet és egy kis cukrot“.

A *citron pressé* kisvártatva az asztalon volt, és a pincér örömmel dugta zsebre a bőkező borraalót. Sohase törődjünk bele, hogy valami nincs, próbáljuk megteremteni.

Babits Mihály, akinek a Nyugat szerkesztése mellett a Baumgarten Alapítványtól pénzt kunyerálókka volt sok gondja, az esztergomi Előhegyen vásárolt kis nyaralójában írta a regényeit és verseit. Böszörményi Zoltánnak a Nyugati Jelennel van fáradtsága, de reméljük, hogy amikor pihenni repül a Karibi-szigetekre, visz magával laptopot és szorgalmasan zongorázik a billentyűkön.

Zengjen ma rólad az ének
 Oly szépen és hangzatosan
 Leljél most örömet benne
 Tán boldogságot is
 Ámor és álom az élet
 Négyyszer tizenötyszer is.

Kabdebó Tamás

Juhos László festménye

Ki ő? Kik ők?

– Ki ez a Böszörményi ? – kérdezte a feleségem, belelapozva Böszörményi Aranyvillamos című kötetébe.

– Egy aranyember – feleltem. – Azért szokott aranyvillamoson utazni.

Kormánytisztviselői pályafutásom egyik kudarca, hogy nem tudtam még (még? és valaha majd, bármikor is?) megvalósítani tervemet, létrehozni az Aranyember Díjat. A szókép, mármint az aranyember, nem túl eredeti, Jókai óta is jónéhányan koptatták, a Kossuth Rádióban is volt vagy van ilyen című műsor, Arany emberek.

Ezt a díjat első körben négy embernek ítélném oda.

★ **Michnay Gyulának**, aki egyedülként volt képes sikeresen megszökni a recski munkatáborból (ahol többek közt Faludy Györgynek volt fogolytársa), megszökni földöntúli, hihetetlen lélekjelenléttel és leleményességgel, utána ugyanazzal a lendülettel átmenekülni a Vasfüggönyön Nyugatra, fejében hordozva többszáz recski rab nevét, ezeket közzétéve és ilymódon hatalmas morális csapást mérve a Rákosi-diktatúrára, amely ezután meg is ingott, elveszítve belső egyensúlyát. Hollywood forgatókönyvírói mind a tíz ujjukat megnyalnák, ha olyan történeteket volnának képes kitalálni, mint amilyeneket Michnay megélt. A kilencvenes években visszatért Magyarországra, élete azóta kevésbé viszontagságos, Faludy temetésén oly módon nézett a szemembe, mintha Ady Endre verssorát idézné: Hát mi lesz ebből, tekintetes úr?!

★ **Polgár Lászlónak**, aki rájött valamire, az emberi elme egyik titkára, arra, hogy hogyan őrizhetőek meg és bonthatóak ki a velünk született képességek, s hogy ezt bebizonyítsa, saját három lányából nevelt három sakk-fenomént. Aztán kieszelte a csillag-sakkot, kulturális központot tart fenn a saját pénzéből, olykor színdarabokat ír, s ha kell, az igazság érdekében viaskodik a társasházat terrorizáló haramiákkal.

★ És **Böszörményi Zoltánnak**, aki mesebeli szegénylegényként próbált szerencsét és keresett magának új hazát az óceánon túl, és a

szerencse meg a hozzáértés, a csillagok állása és a tehetség és a kitartás együttesen nagy vagyonnal ajándékozták meg, így lett a fiatalemberről és művészemberről gazdagember. Gazdagembernek lenni nem egyszerű, az azzal kezd, hogy megfojtja magában a művészbembert. Böszörményiben az a tiszteletreméltó, hogy őbenne a költő és író kiheverte vagy meg sem igazán érezte a meggazdagodás sokkját, és ugyanilyen bámulatos módon a mesebeli vagyont mesebeli célokra fordítja. Kultúrára. Magyar kultúrára Aradon. Könyvekre, irodalmi folyóiratra, rendezvényekre, emlékmű-megmentésre. Még egy színházat is majdnem sikerült összehoznia, csak néhány színész mohóságán és ostobaságán múlt, hogy Aradnak ma nincs magyar színháza. Remélem, ezek ma reggelente jó alaposan szembeköpi magukat a tükörben.

Amikor legtöbbször elfordultak tőlem, Böszörményi akkor állt mellém.

* És Szeremley Hubának, aki a soproni országútról felszálló sportrepülőgépen disszidált Nyugatra, nagyjából arrafele, ahol húsz évvel korábban Michnay Gyula vonata is átzakatolt a Vasfüggönyön. Szeremley aztán – akinek nemcsak az élete fordultatos annyira, mint a legtöbb Jókai-hőse, hanem a fehér szakála és világító kék szeme is olyan, mint magának Jókainak – miután a nigériai áramtermelésből nyert vagyonával hazatért, immár nem titokban és nem országúton landoló permetező repülőgépen, pénzt borászatba, szürkemarhákba, kastélytatarozásba, válóperekbe, kispapokba, székfészekbe, Kelet-kutatásba, perzsi utazásokba, lámákkal és ázsiai főpapokkal való barátkozásba meg balatoni vitorlázásba fektette. Neki köszönhetjük a badacsonyi kékenyelű feltámasztását, mely nemzeti címernövényünk lehetne, a „leghungarikább hungarikum“, olyan a szőlők és borok közt, mint a puli vagy az erdélyi kopó a kutyák között.

Szeretem ezt a négy embert és szeretném őket egyszer egymás társaságában látni. Leginkább az Aranyember Díj átadása utáni vacsorán, ha valaha lesz ilyen díj. Pedig külső vonásaikban, ízlésükben és szokásaikban nem hasonlítanak egymásra. Csak abban, hogy mindannyian végtelenül, lefegyverzően, menthetetlenül gyermeki lelkek, határtalan bizalommal a sorsban és annak a szilárd tudatában, hogy az életben nem a pénz a legfontosabb. (Ezt a közhelyet kamaszkorunkban cinikusan így egészítettük ki és értelmeztük át: persze hogy nem a legfontosabb cél, csak a legfontosabb eszköz.) Ezzel a nagyon banális, de megkerülhetetlen igazsággal persze csak a nagyon gazdag – egyben nagyon bölcs – emberek vannak tisztában. Négy hősünkben van még ezen kívül valami nehezen körülírható, titkosatos hajtórő. Mindenki teljesíthetett volna a maga szakmájában, a maga hivatásának vagy elhivatottságának megfelelően és mindenikük sikeres lehetett volna a normális életkörülmények között maradván. De a sorssal való merész játékaik, amelyek a legvalószínűtlenebb

fordulatokat eredményezték, kivételes ösztöneik és képességeik, a megfelelő pillanat kivárásának és megragadásának érzéke, hétköznapi megfontolásokkal indokolhatatlan döntéseik, valószínűtlen, hihetetlen életpálya-görbéknek a fantasztikum vele való folytonos közelítése, párosulva a gyors és hibátlan helyzetfelismeréssel jobban rokonítja őket egymással, mintha egyazon nagyszülőktől származnának.

Egy ideje nem mutatkoznak, nem születnek, „nem keletkeznek” ilyen emberek. Az is világos, mióta nem. Az utóbbi 60 évben nem.

Ezt onnan tudjuk, hogy íme, közülük most már a legfiatalabb is betöltötte a hatvanat. Négyen együtt háromszáz évesek, ezer évre elegendő kalandvággyal, emlékekkel és sikerekkel hátuk mögött. Bárcsak élnének még további ezer évig.

Szőcs Géza

Mészáros Szabolcs festménye

Lászlóffy Csaba

A játszi jövő

Böszörményi Zoltánnak

„A semmi kedve él bennem.”
(Az éj puha teste)

Nekirugaszkodsz, bár nem sokra méysz:
a jövő rendszerint úgyis másfelé tart. Föl-
fölocsúdvá, mint dermedt kofaköpet után hajlékony
füvek; rájössz – ő, hányszor történt meg már veled (?) –,
hogy nincs más esélyed: szárnyalni fogsz, mielőtt az
Úristen az okításra szoruló balga csődületében
valamivel is megkárosítana. (A gondolat s a látvány
valahol mindig felszabadít, vagy visszafog az örülettől
– előbb persze meg kell szabadulnod a csőcselék
szorításából, mert nemcsak a törvények kötik meg kezünk.)

Némelykor már-már alattomban tört rád az ámítások átka
vagy a koholt, álságos béke – ostobák, gyengék, gyávák
menedéke. A bizonytalanságot fokozó ingerlékenység,
a rendre átugorható árkok, arák, alapszabályok, alkuvások
reflexszerű ismétlődései után marad a feltérképezhetetlen
magány; a közhelyek kitapintható medréből ki-kilépve,
a törpék tudatáig ordítva hatoló kihegyezett csúcsokig:
a kilátástalanság szövödményei. S mialatt ereidben, mint játszi
halál, megköt a stressz, akinek fontos vagy időnként felkeres.

Nem tudom, hogy milyen volt Zoli, amikor a balettiskolába járt, de ma is látom gyors és biztos mozdulataiban azt az egykori kamaszt, akit mozgása kecsességére, végtagjai precíz koordinációjára, a zene ritmusának mindenkori alávetettségre oktatták mesterei.

Nem tudom pontosan, milyen volt Zoli, amikor Lászlóffy Aladárhoz eljárt első zsenyéivel, ahhoz az Alihoz, aki a Forrás-nemzedékek elindítója volt, a Vitorlaének teljhatalmú szerkesztője, a fiatalok nagy istápolója, de ma, ha Zoltán látom az irodalmi kávéházak mentori székén kezdők verseit hallgatva töprengőn, akkor Ali félmosolya világít felém, amikor egy-egy sikerültebb felsorra felkapja a fejét, mintha azt mondaná: Na, na, ez az, így tovább!

Amikor én megismertem, már az aradi lapnál dolgozott, korrektorkodott, az újságírás és az újságcsinálás iskoláját járta, s egy napon egy dossziéval a hónap alatt beállított Temesvárra a könyvkiadó szerkesztőségébe, s szinte bocsánatkérő pillantással tette elé a gyűjteményt. Már nem tudom, hogy mit mondtam neki, talán helyetl kínáltam, s belelapoztam a kötetbe. Nem mondhatom, hogy megdöbbenő élményt nyújtottak azok a versek, hiszen egy kezdő művei voltak, egy hangját kereső fiatalember hangját hallottam a sorokból, a sorok mögöl, aki nyugtalan, aki elégedetlen, aki kérdéseket tesz fel, aki nem közhelyes válaszokat akar, hanem változást. Kimentünk a Pártiskola parkjába, mivel a Könyvkiadó a Pártiskola udvarában székelt, s csak a szabad ég alatt járva beszélhettünk erröl a nyomasztó valóságról, amelyben élnünk kellett. Emlékszem, hogy bíztattam a megkezdett út folytatására, filozófiai kérdésfelvetései elmélyítésére, de ugyanakkor azt is közöltem vele, hogy egy önálló verseskönyv megjelenése egyre nehezebb, hiszen túl a hivatalos cenzorok hadán, a legújabb fejlemény, hogy csak azok műveit adhatjuk ki, akik megnyernek egy elsőkönyves versenyt, vagy pedig már kiadott művekkel rendelkeznek. Magyar költők ezért csakis a Kritérionnál jelenhettek meg, a minden évi Forrás válogatás eredményeként, vagy van egy kiskapu: a Litera Kiadónál saját pénzen megjelentetni egy kötetet, s így már második kötetel van esély a Facla Kiadónál is. Zoltán felkapta a fejét: „Pénzem nincs, de előteremttem. Várni nem akarok. A kérdésem csak az: Érdemes?”

„Érdemes – válaszoltam határozottan. – Van benned tehetség. Van benned feszültség, van benned kíváncsiság, s van benned düh a tehetetlenséggel szemben. Ez jó. S látom, van akarat is, akarat, hogy legyőzd az akadályokat.”

Amikor kezét fogtunk, azt mondta: „Na, ezt akartam tudni. Akkor a viziontlátásra.”

Minden ment a maga útján. Ajánlást írtam a kötetéhez, egy kolleganőnk elvállalta a külső szerkesztést s nemsokára megjelent az első kötet. Aztán még egy, mivel időközben két könyvre emelték a mércét.

Zoli nem szólt semmit, de verseiben látszott a növekvő feszültség, a nyugtalanság, s egyre szaporodott a szabadságvágy bűvópatakja soraiban, egyre nőtt a visszafojtott robbanás metaforái mélyén.

A kötet elkészült, s az egyik legjobb kötetnek ígérkezett, ha sikerül kicselezni a cenzorokat.

Szerkesztői jelentésemben természetesen bukolikus színekben festettem a kötetet, „hazafiasnak“, „ideológiailag helyesen tájékozódó“ fiatal értelmiségi munkájának, aki egy „pártlapnál felelős állást tölt be“ és hasonló éberségaltató szólamokkal kísértem néhány példaként kiemelt elemzést, ami sikeresen átjuttatta a kötetet a cenzorok hálóján. Nem ő volt az első, s nem a második, akivel ezt tettem. Az igazi tehetségeket célirányos szövegekkel juttattam el bizonyos cenzorokhoz, akik jó hivatalnokok voltak, sohasem lógtak, minden művet elolvastak, ám nem lévén megáldva túl sok ésszel, a metaforikus nyelven írt művek átcsúszhattak vizsgálatukon, ha megfelelő vágányra állította az ember gondolkodásukat. Így a kötet nyomdába került, s ki is nyomták, amikor már lángolt körülöttem minden, hiszen valaki rádöbbsent a nagy átverésre, és sorban leállították minden általam jegyzett könyv kiadását, s így Böszörményi Zoltán művét is utócenzúrára küldték a kor leghírhedtebb cenzorához, Pezderka elvtárshoz. Ő állította le Sütő, majd Kányádi, Farkas Árpád és mások művei kiadását, felismerve bennük a rejtett rendszerellenes üzeneteket. Böszörményi Zoltán könyve is csatlakozott az elődökhöz. Kinyomtatott művét bezúzták, s azon voltak, hogy kidobjanak a könyvkiadótól, ám én megtudva, hogy milyen sorsa lett hirtelen az általam leadott műveknek, bűnbánó arccal a Propaganda osztályra rohantam, s ott a helyi lapnál levő magasabb fizetési osztályba kerülés lehetőségét nevezve meg oknak, gyorsan átigazoltam a Szabad Szó nevet viselő pártlaphoz. Mire a bezúzendó könyvek híre eljutott a megyéhez, én már nem voltam felelős szerkesztő, s így megúsztam néhány kihallgatással a helyi Szekuritáté rettegett épületében.

Mikor kilábaltam a veszélyzónából, s Böszörményi Zoli felől érdeklődtem, megtudtam az aradi megbízható kollegáktól, hogy Zoli a zöld határt választotta, s eltűnt a Románia Szocialista Köztársaság boldogtalan barakkjából.

Ez volt az utolsó emlékképem róla: arca ragyog, hiszen elkészült a korrektúra, s nemsokára ismert szerző lesz, a könyve megjelenését most már nem állíthatja meg senki, de íme, a Sors keze közbeszól, nem lesz belőle nagy erdélyi költő, bár az előzetesek alapján már belekerül a Romániai Magyar Írók Lexikona első kötetébe. Azon töprengtem, hogy mi lett vele: nem lépett-e aknára, nem lőtték-e le,

nem fogták-e el valahol a határsávbán, nem zsúppolták-e haza – de a hírharangok némák voltak. Aztán jött az infó: odaát van lágerben. Megúsza.

Ez a kép élt bennem majd egy évtizedig, amikor újra hallottam felőle. Legendák keringtek a csodakarrieréről, arról, hogy elvette egy milliárdos lányát, hogy ő szervezi a Balkánon a fegyverszállítást, hogy felfedezett egy csodagyógyszert, hogy ő áll a drogkartell élén, hogy 600 szobás kastélya van és hasonlók. Aztán egy napon megjelent Aradon, s a legendák szertefoszlottak, hiszen kiderült, hogy mindebből semmi sem igaz. Felesége ugyanaz, akivel megházasodott, van kocsija, s némi pénze, de nem annyi, amennyiről a legenda szólt, pénzét jól fektette be, jól osztja be, s kétszer annyit dolgozik, mint más, hogy álmai valóra váljanak, ne maradjanak a színes ábrándok szintjén. És elkezdte kicsiny birodalma építését, lépésről lépésre létrehozva egy kis Aradi Árkádiát, a műsák kies kis hajlékát egy durva vadkapitalizmus dzsungelében.

De több mint egy újabb évtizedre volt szükség, míg újra találkoztunk. Most én jöttem hozzá egy könyv kéziratának CD-lemezen tárolt változatával, s kérdeztem meg tőle: vállalná-e a több mint 600 oldalas mű kiadását? Zoli rám nézett, kezébe fogta a lemezt, s azt mondta: Na nézzük, mennyiről is van szó, s ezzel eltűnt egy irodában.

Hirtelen eszembe jutott, hogy milyen furcsa, hogy most pont a fordítottja zajlik annak, ami egykoron történt. Akkor is egy könyv megjelenése volt a kérdés, most is. Akkor a cenzúra volt a gát, most a hasonló szerepet játszó tőkehiány. Akkor az ember az életét kockáztatta, most a vagyonát. A hatalom is, a pénz is megváltoztatja az embert. Vajon, most hogyan lesz?

Vagy öt perc múlva megjelent Zoli, s csak annyit mondott: Ez több mint 660 oldal. Ilyen könyvet ma meg lehet írni, de nem lesz, aki kiadja. De esetedben mégis megkockáztatom.

Mert nem felejtettem semmit.

Ez a mondat megnyugtató. Mert azt igazolta, hogy az ember kerülhet bármely helyzetbe, bármely társadalom bármely pozíciójába, ha nem feledkezik meg arról, hogy mi az erkölcs, akkor bármely távol sodorhat minket a lét egymástól, könnyű egymáshoz visszatalálni. Az erkölcs az egyetlen biztos iránytű.

Ő a mi változatlan Világtengelyünk.

Évgyűrűnk koncentrikusan köréje íródnak. A 60-ik is. És persze a többi, míg élvezzük a lét táguló fodorását.

Mandics György
Temesvár–Arad–Budapest, 2011

Zoltánt néhány évvel ezelőtt úgy ismertem meg, hogy rádióműsort készítettem vele. Éppen egy általa útjára indított és finanszírozott irodalmi pályázat eredményhirdetése után beszélünk. Sajnos, már nem volt Magyarországon, így monacói otthonában hívtam fel telefonon. Rendkívül készséges volt, ugyanakkor kis csalódottság is volt a hangjában: a pályázat vegyes fogadtatása bántotta. Elmondta, hogy sokan nem vállalták a zsűrizést és sokan nem is neveztek – az ő személye miatt. Kérdeztem az okokat, s ő nem szívesen válaszolt, bár sejtette, hogy talán irigység van a dolog mögött.

Azután személyesen is találkoztunk Budapesten, beszélgettünk a *Vanda örök* című regényéről és készítettem vele egy hosszabb portrét is. Ebben szó esett mindenféléről: a gyerekkorról, a kényszerű emigrációról s persze a sikeres pénzügyi karrieréről is. Erről nem szívesen beszélt, sokkal inkább az írói munkásságáról, az Irodalmi Jelenről. Itt sem volt megkerülhető az, amit már korábban is éreztem: sokkal jobban szeretné, ha mint író emlegetnék elismerően, semmint gazdag üzletembert. Sőt, az előbbinek valószínűleg az utóbbi a gátja. Vele kapcsolatban csak megerősödött bennem a közhely: a pénz nem boldogít.

Azóta minden évben találkozunk. Ha hazajön, megkeres a legújabb regényével, verseskötetével vagy csak úgy, hogy beszélgessünk. Minden kedves gesztust nagyra értékel, sok szeretet és törődés van benne. Legfőbb kínja azóta sem enyhült, hogy tudniillik az igazi elismerés várat magára, az író társadalom nem fogadja be vagy nem úgy, ahogyan ő szeretné. Regényeiben, novelláiban és verseiben ezek a görcsök rendre visszaköszönek nekem.

Zoltán, nem biztos, hogy jó tükörbe nézel! A Te pályád – mert nem egyszerűen csak egy írói pálya – megosztó! Sikeres üzletembernek lenni olyan pályatársak között (is), akik sokszor egyik napról a másikra élnek, nem könnyű. A lét határozza meg a tudatot – tanultuk, s ebben van valami. Biztosan álruhás királyfiként szeretnél járni közöttü(n)k, hogy kiderüljön: valójában mi a Te értéked – megfosztva minden egyéb sallangtól. Erről már lekéstél. De akik veszik a fáradságot, hogy Böszörményi Zoltánt, az embert megismerjék, nem fognak csalódni. Köszönöm a barátságodat.

hudy árpád

születésnapodra

*harminckét évvel azután,
hogy dedikáltad nekem
első köteted*

elindul örvényszárnyon
forgószeélben *címjavaslatok*
keringenek lebegnek
álomstációk közt jajdul ki a térre
vágakkal megrakodva *az aranyvillamos*
minden ablaknál *majorana* ül
s elmélkedik hunyt szemmel
a tökéletes boldogságról
odakinn egymáshoz simul
az éj puha teste
és
a semmi bőre
magányos peronon suhan tova
vanda örök mosolya
halálos bűn
neonbetűk a sötét homlokán
hotel *regál*
s most szárnyait leeresztve
az őserdő mellett megáll
egy ismeretlen város peremén
ahol a múlt lakik s a *jelen* él

Egy aradi úr, aki ír

Csöng a telefon, ismeretlen hang : Böszörményi Zoltán beszél. Londonban van és szeretne találkozni velem, meg a magyar irodalom másik londoni oszlopával, Sárközi Mátyással. Mivel már korábban írtam lapjába, az *Irodalmi Jelen*-be, tudok erről az Aradról külföldre elszármazott úrról, aki főleg prózát, de néha verset is ír. Mondom neki, jó, válasszunk egy helyet és időpontot – erre azonnal válaszol: mivel itt van, vagy hamarosan megérkezik a felesége is, hatan, ők, mi és Sárköziék vacsorázhatnánk együtt.

Igen, de hol? Esetleg itt a környéken, innen tíz percre van egy jó és nem túl drága szingapuri étterem, kitűnő kínai konyhával. (Bár nem mindenki szereti a magas vérnyomást növelő kínai ételeket.) Böszörményi Zoltán mást javasol: van a Victoria pályaudvar közelében egy hotel, ott szállnak meg, a hotel éttermét melegen ajánlják külföldieknek, menjünk oda. Örömmel fogadjuk el a meghívást, bár fogalmunk sincs arról, milyen előkelő valójában ez a patinás hotel.

A hotelt ugyanis „Goring“-nak hívják, öt csillagos és kis híján százéves – most 2007-et írunk. De amikor este belépünk az étterembe, szemünk-szájunk eláll. Minden csillog-villog, óriási csillárok, tükrök, dísznövények. Vagyis elegáns környezet, de kissé régimódi, nem „hiltonos“ – nekünk, megrögzött közép-európaiaknak, nagyon tetszik. És az is kellemes, ahogy a szerkesztő úr, vagyis Zoltán, aki fogad bennünket, barátságos és közvetlen – és szívesen elmondja nekünk karrierjének történetét. Aradról kijutni, Bécsen át, Kanadába, nem volt könnyű dolog, de ott meggazdagodni és utána úgy visszajönni Magyarországra és Aradra, hogy közben az év nagy részét Barbadoson tölti az ember – Monacóról már nem is beszélve – határozottan imponáló történet. Meg ami nekünk, irodalmároknak különösen fontos: Zoltán pezsgőzés közben elmondja, hogyan alapította meg az *Irodalmi Jelen*-t, ami ma az egyik legolvasottabb magyar irodalmi lap. És aminek (haladunk az idővel!) van egy internetes, online változata is. Mindjárt fel is szólít mindkettőnket, Sárközit, meg engem, hogy tárcáinkkal támogassuk két formátumban olvasható lapját.

Amit azóta is teszünk, kisebb-nagyobb rendszerességgel. Közben megérkezik Zoltán felesége, egy kedves román hölgy, akivel feleségeink percekben belül hangot találnak – mi már a magyar irodalommal, illetve annak angolra fordításával vagyunk elfoglalva, ebben az ügyben adunk (remélhetőleg hasznos) tanácsokat a Londonon most csak átutazó Böszörményi Zoltánnak. Sok közös ismerős és barát is szóba kerül, közülük az egyikkel, az unokám-korú Weiner Sennyey Tiborral azóta

is együtt dolgozunk különféle projekteken. Zoltánt érdeklik saját műveinek angol nyelvű kiadási lehetőségei, erről is beszélgetünk. Ettől az alkalomtól kezdve az *Irodalmi Jelen* lesz az a magyar irodalmi lap, ahol szinte havonta közlünk, tárcákat (én verseket is), sőt: 2010-ben egy 119 lapos kis könyvecském is megjelenik Aradon, a *Lapszéli jegyzetek Londonból*, aminek oroszánrészét a *Jelen*-ben közölt írások alkotják. Köszönet érte Zoltánnak, aki ezt felvállalta.

Egyetlen panaszom vele kapcsolatban az, hogy nehéz megtalálni és huzamosabb időt tölteni vele, mert folyton szaladgál, intézkedik és utazik – a múltkor Budapesten jöttünk volna össze, ha a csillagok állása és kettőnk időbeosztása megengedte volna. Így marad az elektronikus kapcsolat a Barbados–Budapest–Arad háromszögben. És – erdélyi előadó utam miatt – még lapjának tízéves évfordulóján sem tudtam jelen lenni, hogy felköszöntsem a szerencsés szerkesztőt, akinek csakúgy mint egyre inkább internetesebb lapjának, hosszú életet kívánok.

Még pár szót a Goring Hotelről. Nemrégén nagy esemény zajlott Londonban: Vilmos herceg esküvője a bájos Kate Middleton-nal, ma már Cambridge hercegnőjével, aki minden előrejelzés szerint jobban fogja bírni ezt a nem könnyű szerepet, mint Vilmos édesanyja, Diana hercegnő. Az angol lapokból tudom, hol aludt Kate az esküvőt megelőző éjjelen. Hát a Goringban. Ami csak arra vall, hogy Zoltán barátunk nemcsak tehetséges író és szerkesztő, de egyebekben sincs rossz ízlése.

Gömöri György

Monica Hayes fotója

Fényhozó

Böszörményi Zoltánnak

Szikrát kell csiholni, *amelytől világlik agyunk*. Szikrát, hogy fény legyen belőle, és ne tapogatózzunk a sötétben, ne féljünk többé. Ahogy az ősemler is ráébredt arra, hogy a tűzben megsül a hús, a fény távol tartja a sötétség démonait, melegséget áraszt, körülötte kialakulhat a közösség. Majd a tűz és a fény megtalálja az őrzőjét, akinek az a feladata, hogy teremtsen. Őrizze a lángot, és újra szikrát csiholjon, ha az orkán elpusztítja az addigit. Akkor egymásnak vesse a kődarabokat, a látszólag haszontalan anyagot, vagy vihar idején kövesse a villámcsapást, és visszaszerezze az égtől, ami az emberisége volt már egyszer. Majd őrizze az idők végezetéig. Addig, amíg nem jó a négy lovas, és talán még nekik is utat mutathat, miközben a szemükbe mosolyog: *egymás nélkül sötétben vagyunk*.

Szikrát kell csiholni, mert régen még égett a tűz, a nagy közös tűz, most pedig el kell juttatni a fényt a lehúzott redőnyök mögé, ahol a múltat és a nyelvet felejtő kamaszok tapogatóznak és tévednek el az illúziók birodalmában. Ahol felnőttek veszítik el a hitet, lelkük fázik az áramszünetektől és az egyedüllétől, mert nem találják a szikrát, elvesztették a tűz őrzőjét is. De a tűz és a fény őrzője dolgozik tovább, egyszerre juttatja el hozzájuk a világ fényét a sötétben és a lélek melegségét is, *hogy fölmelegednének az emberek*. Mert mindegy, hogy anód, katód, villanykörte, szonett, ima, regény vagy néhány jó szó a fényreklámok között. Az emberek félelme lassan megszűnik, és könnyebben érinti őket *az éj puha teste*, a lámpafénynél verseket olvasnak, látják, hogy a kézbe fogott könyvben vagy a bekapcsolt monitorban is ugyanaz a fény ég. Látják, hogy a mesterséges fény nem az ördög műve, ahogy sokan gondolják, hanem ugyanaz a szikra, amit az ősemler is megszerzett az égtől, amikor vihar után kiment a villámcsapás sújtotta helyre.

Mert néha még a viharba is ki kell lépni, hogy az ember kövesse, melyik fába csap bele a villám, honnan pattanhat ki a következő szikra. Mert mindegy, hogy anód, katód, villanykörte, szonett, ima, regény vagy egy kis félelem az ember torkában, amikor elmondja *Majorana imáját*. Fel kell venni a harcot a fény miatt, ahogy Tesla is tette Edisonval, ami csak látszólag volt két fizikus harca, valójában filozófusoké. Majd Tesla, a látszólag legyőzött is szembeszállt a

relativitáselmélettel, Einsteinnel, akit Majorana már régen megelőzött felfedezésével. Most pedig, amikor a fizika alapvető törvényei dőlnek meg, mert a neutrínók gyorsabban járnak be Európát, mint azt a fényről bármikor is gondolhattuk volna, talán hamarosan megmosolyogják mindegyiküket. Kinevetik, mert nem tudják, hogy a fény nem siet, nem kell neki rohannia, és bár a fény anyag, de az anyag valójában semmi. Az anyag maga a metafizika, van is, és nincs is. Ezért a tapasztalás, a test és a matéria korszaka után újra felértékelődik majd a fény, *amelytől világlik agyunk*, és amiről ugyanolyan keveset tudunk, mint Einstein, Majorana, Tesla és Edison előtt. Ugyanannyit, mint az ősember, aki csak annyit érzett, szüksége van rá. Csak azt tudjuk, hogy őrizni kell. Megérteni pedig sokféleképpen, csak nem a maga anyagszerűségében. Azt, hogy újra és újra szikrákat kell gyújtani, egy-egy verssel, egy-egy regénnyel, egy-egy üveg mögött villódzó gondolattal. Mert el kell mesélni, hogy lett az ember fényhozó, miként őrizte évezredekken át a tüzet, bár szellemileg nem tud mindenről számot adni, csak lelkileg. Belsővé kell tenni a fényt, megértetni a titkot, továbbadni, hogyan lehet szikrát csíholni, hogyan vészeltethjük át a telet, amikor átfázik rajtunk *a semmi bőre*, és már csak az a gondolat nyugtat meg minket: ismerünk legalább egy fényhozót, aki a barátunk.

Boldog Zoltán

Debrezeni Imre festménye

Kolibriszív

herceg bennünk él kolibri
és orrszarvú is
élővé álmodják őket tetteink
s bár kevés a jószág
erő is kell és hit is – mégis együtt
repülni jobb mint
egyedül bárminek is nekirohanni.

A legény, aki megnyerte a világot

Volt egyszer egy erdélyországbeli legény, aki semmit sem úgy csinált, ahogy várták tőle. Lehetett volna neki jól megszokott élete a földijeit között, ahol az apja már fiatalon kenyérkeresetre tanította, mert nem sok kenyér volt akkoriban arra felé, ezt meg kell hagyni.

Hanem a legény nem nyughatott, mert felcseperedve verseket kezdett írogatni, meg irodalmat, könyveket böngészni – egyszerűen csupa hasznavehetetlen dolgot, amibe józan férfiember nem vágja a fejszét. Nem is nézték sokan jó szemmel, miért nem maradt mindenestül a cipekedésnél, görgetésnél, hasogatásnál, hurcolgatásnál: a terhek nem beszélnek, csak vinni kell őket.

A veszte is a versírás lett, mert csípte a szemét a hatalmasságoknak, amiket az erdélyországbeli fiatalember jegyezgetett le, pláne magyarul, hogy nem féli a sorsát az ebadta! Hát elcsípték egyszer a pandúrok, és olyan sötét tömlőbe vetették, hogy nem is látott a fiatalember semmit, csak azokat a képeket, amik a fejében cikáztak. Azok pedig nem voltak épp barátságosak, hogy milyen sors vár itt reá. Hallani sem hallott mást, csak egy egér motozását a sarokban. A fiatalember a zsebében lévő utolsó morzsákat kiszórta a kisegérnek, mire az gyorsan csak ennyit cincogott: amint kijutsz innen, menekülj, ha kedves az életed! – és eltűnt a falban.

„Most az egyszer még úgy döntöttek, elmehetsz” – forgatott az ór egy husángot a levegőben másnap hajnalban, és a fiatalember nem tévovázott, mit kell tennie. Már éjjel kigondolta, miket csomagol a batyujába. Úgy hagyta háta mögött az otthonát, a földijeit, a munkáját, a tömlőt és a kisegeret, hogy nem fordult meg egyszer sem. Tudta jól, ha hátranézett volna, menten darabokra hasadt volna a szíve, s őbelőle sem maradt volna semmi, csak egy viseltes kabát- és ruhakupac az út mentén, lélek és test nélkül, mert kiröppent volna mind a kettő a maga útjára, külön-külön a semmibe.

★

Én már nem legénykorában ismertem meg a legényt. Meglett, bölcs férfi volt akkor, aki tudja: semmi sincs véletlenül vagy hiába, ami velünk történik. Úgy épül fel az ember legényből férfivá, leányból asszonnyá, mint a ház fala, ha rendesen rakják a téglákat: nem hiányozhat egy sem, mert ha híja van valahol, ott befűtyül a szél, vagy hamar romlásnak indul a fal. Tanulni kezdtem hát a férfivá lett legénytől, hogyan csinálja. Nem is sejti talán, hogy lesegetem: miképp

rakja a téglákat, ne maradjon rés. Például, hogy nem hagyta abba a kétkezi munkát, még akkor sem, amikor mindenkinek ellankadt a karja: éhen halunk ugyanis. S hogy nem törődött az áskálódókkal sem, akik a versei miatt fenyegették, sem azokkal, akik kinevették érte. S hiába fogták a fejüket sokan, hogy a vesztébe rohan, nekivágott az Óperenciás tengernek, és azon is túlnak, mert jól emlékezett, mit hallott abban a sötét tömlőben. Nem volt rest visszatérni Erdélyországba sem, mikor pedig annyian ingatták a fejüket: mit akar ez itt? És amikor már nem volt szegénylegény, mert maga mellé állította a szerencsét, nem törődött a pusmogókkal sem, csak nevetett és rakta a téglákat tovább. S mikor már szépen összerakosgatott annyi megélhetésrevalót, hogy ellegyen belőle ő is, meg a gyerekei is, nem nyughatott akkor sem, hanem azt mondta: most jött el a versek ideje. De akkor meg csak pislogtak rá laposan: bolond ez, hogy gazdag ember létére irodalommal piszmog? Jól van, mondta a férfivá lett legény, hát adjátok oda ti is a műveiteket, csinállok helyet nekik, jut bőven az enyémekek mellett. Néztek csak a pusmogók, és vakarták a fejüket, és nem értették ezt az erdélyországbeli bolondos legényt, és tán még ma is töprengenek rajta, ha meg nem haltak.

Egyszer videotelefonon beszélünk a világ két túlsó sarkából, amikor megmutatta a kamerán át, milyen mögötte a tenger és a lustán hullámozó pálmafák, meg a kikötőben horgonyzó hatalmas hajó. Ott állt mellettem az én legénykekorba lépett fiam, és azt suttogta izgatottan, kérdezzem már meg, csak nem az övé az a nagy hajó? Dehogysis! – legyintettem nevetve a gyerekes kérdésre. Aztán kicsivel később jöttem rá: dehogynem. Persze, hogy övé a hajó, de a tenger is, a fák, az ég, a távolság, az itthonlét, a napsütés és a ház hűvöse. De nem azért, mert megvette volna. Már akkor az övé volt, amikor elindult hazulról egy peták nélkül. Azóta az övé, mióta van olyan bolond, hogy semmit se úgy csináljon, ahogy várják tőle.

Laik Eszter

Varga Melinda

Hatvanadik születésnapodra

Napkerek szám
csinos hatossal
és lusta nullással
komótosan trónol
a csillagszagú éteren
egy újabb földi reggel
ropogós télarcú másnap
december havában
csak Rólad beszél

Most ezüst pezsgővel
koccintnak az istenek
az egészségére
ünnepzamat
költözik a testbe
s a lélek kirakatán
mosolysziluett
rajzolódik meg

Hosszú regénysort
mi más századnak
bohémabb koroknak is
elmét csiszoló
elixír lesz
formáljon kezed
végtelen ölelést
csinos múzsaságot
mi elhozza
a versbe göngyölt
mókát
szonettkoszorúk és balladák
rondók és hexameterek
véget nem érő táncát
Faludy kornyit
földi boldogságot
kívánok Neked.

BZ 120 – IJ 70

Most, hogy Zoltán barátunk – Dante kollegánk szavaival élve – az emberélet útjának feléhez érkezett, hadd vázoljuk föl, mi lesz hat évtized múlva, midőn 120. születésnapját ünnepeljük, mikoron paradox módon már az emberélet útjának egyötödéhez érkezik, mivel állítólag 15 év múlva hozzáférhető lesz azon génmanipuláló szer, melynek köszönhetően 600 évig lehet élni, és neki biztos lesz pénze megvásárolni, és reméljük megvásárolja nekünk is!

Szóval 2071-ben vagyunk. Arad külvárosának helyén a Mare Prae-sens¹ magántenger hullámszik, itt nyaral időnként az Irodalmi Jelen munkaközössége. A Jelen Ház helyén kicsiny, de pompásan felszerelt úrbázis van. Innen lótték föl azt a szatellit-kapszulát, melyből Bege Magdi koordinálja az IJ szerkesztését. Szükség is van rá, mert közben az IJ univerzális irodalmi folyóirattá nőtte ki magát, azaz az egész Univerzum irodalmi lapja.

Az ünnepelt főszerkesztő és immáron úrmágnás, Böszörményi Zoltán jelenleg a Marson tartózkodik, de van nyaralója az Alfa Centaurin és a Tatuin bolygón és telelője a messzi Caminón. Galaktikus vagyonát immár naprendszer csillagok által való megvilágításával gyarapítja, de tekintélyes jövedelme származik az ürgomba-termesztésből is, gombafarmjai a Tejút mentén húzódnak.

Az Irodalmi Jelen is már régóta nyereséges, bár gyakran mégsem elegendő, például Szócs Géza üzemanyagköltsége nagyon megterheli az intézményt, de megéri, mert a magyar irodalom immáron nemcsak Kirgizisztán, Tadzsikisztán és Kazahsztán jurtáiban hódít, mint fél évszázaddal ezelőtt, hanem a távoli galaxisokban is. Továbbá komoly összegeket emészt föl a protokoll, mert az író- és szerkesztő urak változatlanul ugyanolyan sokat isznak, mint az évezred elején. Ám a bolygóközi világítás jövedelméből mindenre futja.

Az Irodalmi Jelen immár 20 000 000 000¹⁶ példányban jelenik meg és 289 724 nyelven, természetesen már rég nem papíron vagy a világhálón, hanem többdimenziós hologram formájában, de az előfizetés duplájáért tabletta formájában is megrendelhető. Beveszed a tablettát és már el is olvastad.

A szerkesztőség immár 8956 tagból áll, és még kellene gyarapítani, de Bege Magdi tiltakozik. A vezérkar természetesen a régi gárdából áll.

Mint már említettük, Bege Magda egy úrkapszulában koordinál, azóta 24 kezét és hét fejét operálták rá, hogy bírja a melót, egész furán néz ki, de bájos.

Kukorelly Endre az írás és a szerkesztés mellett a Galaktikus Szenátus tagja, Coruscantban, bár már ingatag a helyzete, mert egyszer fölszólalt Darth Vader ellen, a liberalizmus védelmében, az LMP² tagjaként.

Szöcs Géza a magyar kultúra utazó nagykövete, akit I. Viktor Császár a távoli galaxisokba küldött, miután munkásságának eredményeképpen egész Eurázsia áttért a magyar hivatalos nyelvre, 2029-ben.

Weiner Sennye Tibornak kalandos élete volt, főleg, miután rájött, hogy egy testen, egy agyon belül Weiner és Sennye ketten vannak, de aztán a probléma megoldódott, Weiner és Sennye egybekeltek, azóta a Szaturnusz gyűrűje fölött medítál, és onnan írja esszéit az űrsennyeizésről és verseit az űrvirágokról.

Elek Tibor az Űrbárka főszerkesztője és főkritikusa, egy zöld űrhajón járja a csillagok közit és a Galaktikus Könyvtár művelődésszervezői posztjára pályázik, sajnos Coruscantban furcsállják, hogy derék Tiborunk mindenképp Békéscsabára akarja költöztetni a bolygónyi könyvtárat.

Karácsonyi Zsolt az univerzum ünnepezt költője lett, antennái ugyanis a legtávolabbi galaxisból érkezett érzelmi rezdüléseket is fölfogják. Immáron tizenkétmillió vers és félszáz ezer színdarab szerzője, és mondhatni, fényévekkel rávert Kovács András Ferencre, Lászlóffy Csabára, Bogdán Lászlóra és a többi szűkszavú íróra.

Az Irodalmi Jelen örömnünnepet ült, mikor 2070-ben végre megjelent Gáll Attila második verseskötönyve, bár az örömet beárnyékolta, hogy mindössze hét verset tartalmazott.

Jámor Gyula még 2056-ig hajtogatta, hogy nincs szebb két érett férfiú szenvedélyes szerelménél, aztán megismerkedett egy délceg klingonnal és azóta azt hajtogatja, hogy nincs szebb egy érett Jámor Gyula és egy érett klingon szerelménél. Munkáját robotok végzik, de a szerkesztőségi gyűléseken mindig jelen van a hologramja.

A legszörnyűbb sorsa Orbán János Dénesnek volt. Egy adott pillanatban ugyanis a versküldemények száma elérte a havi egymilliárdot, és ebből több mint 990 millió Sándor volt... Poétaszerkesztőnk megzakkant, elméjének megomlását a Császár kihasználta, és áttértette az Erő Setét Oldalára. Azóta Farkh Vaderként ismerik az Univerzumban, lézerfarka elől a legtávolabbi galaxisok hölgylakóinak sincs menekvése.

Böszörményi Zoltán 120. születésnapjára megjelenik sokadik sikerregénye, *Az űr puha este*. Minden űrhajó oldalán ott van a reklám, 800 trilliárd példányban fogy el egy hét alatt. Az ünnepezt író,

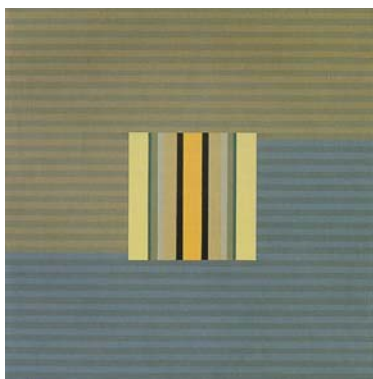
főszerkesztő és úrmágnás a bevételből megvásárol egy központi,
káprázatos galaxist, és szerényen elnevezi Irodalmi Jelennek.

Az Erő legyen vele most és mindörökké!

Orbán János Dénes

¹ Jelen Tenger

² Lehetne Más a Pöcsöm

Halmi-Horváth István festménye

Bárdos József

Születésnapra

(Betétdal az *Élet* című zenés játékból)

Ha itt van
a hatvan,
hivatlan betoppan,
párnába fúrnád fejed.

S már setten
a hetven,
a szíved megretten,
Istenem, mi lesz veled?!

Szűz s feslett
lánytestek;
szavadra nők lestek.
Mester vagy? Mit ér a rang?

Mivé lesz
a vátesz?
Platón vagy Szokrátesz?
Érted szól majd a harang?

Megérted.
Megérted?
Szóból van a vérted.
Nem múlik az el sosem.

Emerre?
Amarra?
Gyűjts rá egy szivarra.
S dőlj hátra kényelmesen.

Grosz Laci

Zoltánnak

Ötvenöt év barátsága
Ébreszt csak a valóságra,
Ész felfogni alig képes,
Hogy Zoltán már 60 éves !
Rég és nehéz volt a kezdet,
Csodás Ház Rád emlékeztet,
Magyar újság Jelenléte,
S jótett-sornak nincs tán vége...
Haragod ciklonnak tűnhet,
Okít — nem veszed fejünket,
Szivar, spéci ital mellett
Meghittek a békepercek...
Tucát új műved szülessen,
Egészség se hagyjon cserben,
És az Úrtól annyit kérünk:
Soká szolgálj közösségünk!

Történetek, azelőtről

Böszörményi Zoltán – van-e, ki e nevet nem ismeri a magyar irodalomban és környékén, határon innen és túl? Sokan – immár nemcsak magyarul megjelent verseskötetei, regényei, novellái révén – íróként, költőként tartják számon, sokan az Irodalmi Jelen atyamestereként, a Románia több megyéjében megjelenő Nyugati Jelen napilap létrehozójaként, tulajdonosaként, a helybeli magyar kultúra egyik fellegváraként ismert aradi Jelen Ház felépítőjeként, kiadvíziójaként, sokan barátként, és nem utolsósorban nagylelkű mecénásként.

Volt azonban idő, amikor Zoltán álmában sem gondolt volna ilyenekre. Az 1970-es évek legelején csak saját kötetekről álmodott, verseket írt, de – hogy is mondjuk csak – ideológiailag könnyűnek találtatott.

Húszévesen az akkor aradi magyar napilap, a Vörös Lobogó főállású korrektora és mellékállású „könyvese” volt. Ez utóbbi, önkéntes tiszte szerint rendszeresen bejárt Arad legnagyobb könyvesboltjába, áthozta a magyar újdonságokat, hogy válogassanak belőlük a kollégák, majd fizetésnapon begyűjtötte a pénzeket. Akkoriban az emberek jóval többen és többet olvastak, mint manapság, sokan alig várták a Kritérion egy-egy újabb Horizont- vagy Téka-kötetét. Zoltán, a messze legjobb vásárló számára a kis példányszámban odakerült könyveket is félretették. Már akkoriban is volt hitele, a pluszmunkát, az elvesztegetett időt a közösség oltárára tette le.

A nyomdában délután kezdődött korrektori munka gyakran jóval éjfél utánig tartott – főleg ha „lököt” volt, azaz „a nép legszeretettebb fia” munkálátogatott értékes tanácsainak és útmutatásainak elhíntésére –, a nap első, szabad felét azonban Zoltán többnyire munkával töltötte. Feketemunkával, ami akkoriban talán a mostaninál is jobban virágzott. De egy korrektor, egy költő, egy újságíró szakmájában mit fuszihatott volna? Zoltánnak azonban volt előzőleg megszerzett, konkrét és hasznosítható tudása, gyümölcsöztetéséhez pedig akarata és ereje: szobát festett. Nagyon jutányosan, mélyen a piaci ár alatt például a fél szerkesztőség lakását kipingálta. A kemény munkából jött össze az az ócska Skoda, aminek boldog tulajdonosa inkább a megvásárlása előtt, mint után örülhetett. De boldog volt, hogy két keze munkájával összehozta.

Egyszer együtt tértünk be a főtéri hanglemezboltba, ahol nagy örömmel fedeztem fel a frissen érkezett Bartók-sorozatot. Vágyakozva

nézegettem az aransárga lemezborítókat, a Fából faragott királyfira, meg a Concertóra különösen fájt a fogam – vajon holnapra marad-e belőlük? – Pénz után azonban hiába kotorásztam zsebeimben. Zoltánnak feltűnt a mozdulat, s már vette is elő a tárcáját. Köszönöm, hálálkodtam, fizetéskor megadom, de hallani se akart róla: „ez a két lemez ajándék, tudom, hogy szereted a zenét“.

Vitatkozni vele már akkoriban is nagyon nehéz volt.

Vajon emlékszik-e még mindezekre? Én például tőle tudom, hogy fiatal újságíróként meginterjúvoltam őt, az esti líceumos diákok – nappal dolgozott, este tanult –, állítólag azt kérdeztem tőle: mi lesz, ha nagy lesz? Nem tudom, mit válaszolt, de halálbiztosan nem azt, hogy elismert költő és regényíró, netán laptulajdonos, mecénás...

Aztán a „végső jelenet“, a kirúgásáé, egy kínos, borzasztóan kínos gyűlésé. Hogy a külföldre távozót kirúgják a pártból (ahová belépnie viszont muszáj volt), az magától értetődőnek számított. Csak hát a procedura perverzitása: az alapszervezettől megkövetelték a „hazaáruló“ pocskondiázását és elítélését. A tagság feszengett, de pocskondiázni és ítélni nem akart, a tagság ugyanis azt gondolta: rohadt egy világ az, amelyben néhány, korlátozott kénye-kedve szerint értelmezett vesszorért valakit meghurcolnak, és menekülésre kényszerítenek.

A menekülésre egyébként mások is gondoltak akkoriban, csak a bátorság hiányzott hozzá.

Jámbor Gyula

Kilin Sándor

Egy örökifjúhoz

Emlékszel-e még
a sok ezer napra,
mikor neked sem telt
télen kalapra,
üres lébe babra,
a kávéba habra,
szép vershez ragra
az utcán tökmagra?

Emlékszel-e még
a felleg várára
a Mátyás-ház körüli balett-órákra
a papírban zörgő vacsorákra
a Szamos-, Maros-parti sétákra,
miket mázoltál, szobákra
a sarki, és az első kötetedre rakott
vaslakatra,
a vaskalaposokra,
a luxtenfény nélküli sötét utcákra
az éjszakai korrektúrákra?

Emlékszel-e még, amikor a Skype-on
óceánon túli távolságon
idézted mit írt Byron
S mit mondana Schopenhauer

Dosztojevszkij, meg Freud,
Goethe és Shakespeare
a mai világról,
erről az abszurd nagy számárról.

Emlékszel-e még
a battonyai nyárra,
a piros rózsák fölé hajló cseresznyefára,
a fenyőágot rágó fakopácsra,
a kerti fehér asztalra,
ami alá kislányod bújt kacagva,
a fűbe ragadva?

Herceg, most hatvanévesen
még csak
az emberélet útjának felén,
férfikorod delén
vagy,
itthon is, otthon is, idegenben is
példát mutattál,
se Bukarestben, se Torontóban,
se Barbadosban, se Monacóban
be nem olvadtál,
ö-betűs, magyar
Ember
és jó barát maradtál.

Szilánkok

A mikor e-mailjeim közt olvastam az üzenetet, könyvet kellene összeállítani Zoltánnak születésnapjára meglepetésként, hirtelen azt sem tudtam, miről írjak, annyi emlék bukkant ki a múlt régóta sima víztükréből. A gyermek ül így a szoba közepén, mustrálgatván a sok játékot, melyikkel is kezdje...

Sokáig dolgoztunk együtt, számomra meghatározó volt az, hogy Zoltán „szárnyai alatt” nevelkedhettem. Egyébként is formált a szerkesztőség, de Zoli ösztökélt az első bátortalan jegyzeteim megírására, és sokáig ő volt az, akinek meg akartam felelni az írásaimmal. Éppúgy, mint ahogy a mai napig büszke vagyok arra, hogy számos versét én olvashattam először, és én lehettem az, aki szem- és fültanúja volt a megszületésüknek. Kiváltságos voltam. Abban is, hogy irányította az irodalmi ízlésemet. Harcos szellemét, könyörtelen igazságérzetét, kitartó érvelését példaértékűnek tartottam. És igen, abban is kiváltságos voltam, hogy közről tapasztalhattam meg a rábeszélő képességét...

Történt egy nyáron, hogy a nyomda előtti téren vidámpark telepedett meg. Volt ott egy ringlispál és mi Zolival kijártunk oda bámészkodni, néhányszor pedig fel is ültünk rá. Akkor Zoli kitalálta, beszéljük rá a lapszámfelelőst is. Az ötletet tett követte, de, mivel épp Kilin Irma jött aznap este, igen sokáig tartott a győzködés. Irma felült, mi vihogtunk, de hamar lehervadt az arcunkról a mosoly, ugyanis a főszerkesztő asszony a testvérlap főszerkesztőjének társaságában megrökönyödve bámulta és hallgatta, amint szegény Irma „jaj, istenem” fohásza aszerint erősödik és halkul, ahogy a ringlispál forog...

Volt egyszer egy érdekes beszélgetésem Zolival, azt hiszem, már nem is igen emlékszik rá.

Akkoriban történt, mielőtt elhagyta volna az országot. Nem dolgoztam a szerkesztőségben akkortájt, mert hetilappá karcsúsodott a „Lobogó” és számomra biztosítottak egy állást a városi önkormányzatnál, őt pedig megtartották, arra való hivatkozással, hogy családos. Nagyon háborogtam, és haragudtam a rendszerre, de őrá nem. Őt pusztán hiányoltam, mert úgy összenőttünk, mintha testvérek lettünk volna. A kollégák is szinte ikreként kezeltek bennünket, „neveletlen” ikreként, akik néha nem kis fejtörést okoztak a

szerkesztőségi titkároknak. Vásott kölyökként viselkedtünk, nem egy megyei lap „öntudatos” korrektoraiként...

Már több hónapja dolgoztam a városi tanács anyakönyvi hivatalában, amikor egy augusztusi napon meglátogatott. Hanyagul az asztal sarkára ült és beszélni kezdett. Arról, hogy mit jelent neki a szabadság, mely nélkül levegőt sem tudna venni, meg arról a szorongató érzésről a torka körül, mely, valahányszor a lánykájára néz, hatalmába keríti. És a VERSRŐL... mely egyszerűen a gyermeke volt, mondta. És, szokásos szenvedélyes hangján kérdezte, „mondd meg, Lonczikám, hát mit tehet a szülő, ha a gyermeke miatt bántják? És ő tudja, hogy a gyermeke jó“?

Bár nem először hozakodott elő a témával, akkor tudtam, hogy minden szavának súlya van, próbáltam is bevésni emlékezetembe. Mert éreztem, hogy valami olyasmi fog történni, amit nagyon nem szeretnék, de aminek szükséges megtörténnie.

Sok mindent mondott akkor. Sietve, alig lehalkítva a hangját. Én meg a rettegéstől, nehogy meghallja valaki, alig tudtam figyelni rá. De volt néhány gondolata az őszinteségről, meg az igaz emberségről, melyeket azóta is képtelen vagyok szóról szóra felidézni, csak valahogy vele azonosítani.

Segítőkészsége, empátiája legendás, nemkülönben meggyőző ereje, szókimondása. De azt hiszem, hogy mindezek elé az őszintesége kívánczik. Az az őszinteség, amivel megtiszteli embertársait. Akár csodálkozik, akár haragszik, akár elképed, vagy lelkesedik, és akár felháborodik, vagy éppen megdöbben, akkora vehemenciával és őszinteséggel teszi, hogy a vele beszélgető ember azonnal megérzi, ezt a hatást ő váltotta ki. Manapság, amikor nem igazán „divat” az őszinteség, amikor mindenki másnak akar látszani, mint ami, ez ritka erény.

Csomósne Puskás Ilona

Horváth Bibor festménye

Aki nem marad le az Aranyvillamosról

Harminckét évvel ezelőtt – 1979-ben – egy őszi délutánon közös, szép élmény hozott össze az akkor még kevésbé ismert Böszörményi Zoltánnal. Ezt a délutánt azóta se tudtuk, hiszen nem is lehet elfelejteni. Az aradi Ioan Slavici könyvesboltban közös rendezvényen mutatták be mindkettőnk első önálló kötetét.

Bár tematikailag teljesen eltérő könyvek voltak, a bemutatón jól megfértek együtt, hiszen – ami a legfontosabb volt a szép számban egybegyűlt résztvevők számára – mindkettő magyar nyelven íródott. Hogy milyen érzés egy saját kötetet kézben tartani, osztogatni, dedikálni, azt én nem tudom pontosan kifejezni, mert számomra semmihez sem hasonlítható, de Zoltán, nemhiába költő, talált rá szimbólumot. Számára az irodalmi siker a legnagyobb és legnemesebb életcél, és ennek jelképe az Aranyvillamos, melynek egyes állomásain le lehet maradni, de ebbe soha nem szabad beletörődni.

Harminckét évvel ezelőtt együtt igyekeztünk felszállni az Aranyvillamos első lépcsőfokára, aztán úgy alakult, hogy hosszú évekig nem találkoztunk sem egymással, sem az Aranyvillamossal. Aztán változott a helyzet, és az objektív és szubjektív körülmények folytán ismét összetalálkoztunk, sőt, megvillant előttünk az Aranyvillamos is. Kergetni kezdtünk, Zoltán nagyobb sikerrel, mint jómagam (bár én sem maradtam le teljesen). Azóta megjelent versesköteteiben mégis azt fájlalja, hogy mindig lemarad róla. Nem értettem az okot, hiszen sikert sikerre halmozott az élet minden területén.

„Lemaradtam, mert ahelyett, hogy írással, irodalommal foglalkoztam volna, mindig más programot diktált az élet.” – válaszolta kérdésemre – „Jelen pillanatban végre elmondhatom, hogy ez a főfoglalkozásom.”

Eddig lemaradt volna? Böszörményi Zoltán sokat és értékeset alkotott, beleértve az erdélyi, az aradi, vagy akár a távoli tájakon, országokban élő magyarságnak nyújtott anyagi és szellemi értékeket, a második otthonunknak tekintett multifunkcionális Jelen-házat, de eddig napvilágot látott szépirodalmi alkotásai – verseskötetei, novellái, regényei és egy-egy sikeres „felszállást és továbbjutást” jelentettek az Aranyvillamoson. Írói, költői munkássága mégsem volt zavartalan. „Mindig az fáj, amiről lemaradtam.” – vallotta a közelmúltban.

Most, hatvanévesen – nem túl korán, de nem is elkésve – végleg elfoglalhatta méltó helyét életének aranyvillamosán, egészen az írásnak szentelheti önmagát, Istentől kapott – és édesapjától örökölt – tehetségét.

Az igaz barát és írotárs nevében őszintén kívánok ehhez további eredményes munkát, szép sikereket, s mindehhez jó egészséget, hosszú, boldog életet.

Isten éltesen, Zoltán!

Juhos László festménye

„A falevelek susognak a szélben”

Emlékszel, Zolika, erre a szép mondatra? Én igen! Honnan tudom? Édesapádtól! Ő dicsekedett annak idején; fiacskája, rövid idővel azután, hogy megtanulta a betűvetést, ezt írta házi feladatként. Ez lett volna az első lépésed az irodalom felé? Nem tudom! De azt igen, hogy a tehetség csak akkor bontakozhat ki, ha szorgalom egyengeti útját. Benned megvan e sorsadta két tulajdonság. Sőt, ennél sokkal több: remény és bizalom abban, hogy nincs olyan „csapás” ebben az életben, amit az erős akaratú ember ne tudna leküzdeni és magasabb szinten újrakezdeni mindent. Te az „örvénytűszárnyról” „aranyvillamosra” szálltál, a Jelennek és szülővárosodnak házat építettél, irodalmi lapot indítottál, regényeket írtál, pedig az igazi küzdelmet is átélted a te „Regálodban”.

Ezen a szép napon, amikor régi és új barátaid együtt ünnepeljék életednek 60. születésnapját, nem ismerhetem jövőbeni terveidet, de biztos vagyok, hogy már érlelődnek agyadban és szívedben új és még újabb tennivalók.

Férjemmel együtt erőt, egészséget kívánok neked és szeretett családnak. Virágoztasd tehetségedet életed következő évtizedeiben, hogy a „szélben susogó faleveleid” telítsék olvasóid lelkét örömmel, optimizmussal, reménységgel.

Péterfi Rozália

Dohányzásom története

Isteni sugallat

Miközben munkába siettem a kellemetlenül hideg, ködös reggelen, az előttem hátitáskáját cipelő csykis diáklány egy pillanatra megállt a fal mellett cigarettázó fiatalembernél, tüzet kért tőle, majd lobogó hajjal rohant tovább, jókedvűen eregetve a lehelettel vegyes füstfelhőcskéket. Amint tüzet kért az ismeretlen fiútól, szinte földbe gyökerezett a lábam, hiszen fiatalkoromban effélét csak az „olyan nők” tettek, manapság azonban talán efféle apróságra fel sem figyel senki.

A reggeli esetről a magam cigarettás-élete bontakozott ki a ködfelhőből. Gyerekkoromban a szomszédommal és barátommal, Kovács Bandival cigarettát nem mertünk ugyan vásárolni, de szárított akácfalevélből a kert végében, újságpapírba sodortunk néhányszor egy-egy otromba füstölnivalót. Félig sem voltunk képesek elszívni, nem beszélve a száraz diófalevélből sodort cigarettáról, amiből egy-két slukk is elég volt a szédeléshez. Ami nem sikerült gyerekkoromban, simán ment a katonaságnál. A Bukarest melletti mezőn épült laktanyában moldvai és oltyán regrutákkal kerültem össze, akiknek szinte mindegyike cigarettázott volna, ha lett volna szívnivalója. Röstelkedve szabadkoztam, amikor reggelente tucatnyian kértek egy-egy cigit. Egy hét múlva beleuntam az elutasításba, a szabadkozásba, ezért a helybeli mindenes bódében megvásároltam 1,15 lejért az első csomag, Baragán márkájú cigarettámat, amiről azt tartották, jóféle széldohányból készült. A kérincselők gyűrűjében negyedóráiig sem tartott, ráadásul úgy illett, hogy magam is rágyújtsak. Amíg a hazulról hozott pénzem tartott, nem sajnáltam tőlük, de magamtól sem, ezért két hét múlva, mikorra fogytán volt a pénzem, rendes dohányossá váltam, csakhogy az állandó kéregetőktől hiába kértem én is egyet, nekik soha nem volt. Éppen ezért, magamra is gondoltam, tehát tőlük takarékra fogtam. Ez volt dohányossá avatásom rövid története, ami 25 éves következménnyel járt. Fizetés után mindig finom füstszűrős Begát vásároltam, fizetés előtt azonban naponta 2 csomag szűrőmentes, olcsó Carpați is megtette. Esténként azzal a vággyal aludtam el, hogy ébredés után első dolgom lesz rágyújtani egy cigarettára.

Mivel egyre többet olvastam a dohányzás káros következményeiről, de magam is sokat köhögtem, füstszagúak voltak a ruháim, egyre többet foglalkoztam a leszokás gondolatával. Többször megfogadtam a

munkatársaimnak, a barátaimnak, hogy abbahagyom. Egy alkalommal, a munkatársaimmal lezajlott dohányzásellenes vita hevében a Vagongyár legnagyobb gőzkalapácsa, a Banning alá tettem egy teli csomag cigarettát, amit a hatalmas gép egy csapásra semmivé zúzott. Azt hittem, a tudatomból, a szokásaimból, az igényeimből is ugyanúgy tűnt el. Tévedtem, mert néhány napi sóvárgás után újra rágyújtottam. Szegény bátyám – aki semmiképp nem tudott lemondani a dohányzásról – infarktusa, majd halála alaposan megrázott, 3 hónapig nem tettem cigarettát a számba, csakhogy óév-búcsúztatón, miközben a barátokkal poharazgattunk, azzal ugrattak:

Félsz az asszonytól, nem mersz rágyújtani...

Már hogyne mernék, amikor már leszoktam – érveltem, majd rágyújtottam. Másnap újra vásároltam, tovább szívtam. Néhány év múlva azonban megtörtént az isteni csoda: még a régi szerkesztőségben dolgoztunk, év végéhez közeledtünk, mint most. A családom átköltözni készült a víztorony közelében lévő házba, csakhogy az még nem volt teljesen lakható, pénzem sem nem volt a befejezéshez. Perspektívám sem volt a pénzszerzésre, és akkor Zoltán teljesen váratlanul Gyulának, az akkori főszerkesztőnek és nekem, az akkori igazgatónak egy-egy nagyobb pénzeszeget adott.

Teljesen ledöbbsentem, felfoghatatlannak tartottam, hogy valaki pontosan akkor segítsen, amikor a legnagyobb szükségem van rá. Éppen ezért, isteni sugallatra tett jótékonyságnak tekintettem, amiért úgy éreztem, magamnak is áldozatot kell hoznom. Mivel a káros szenvedélyemen, a dohányfüggőségemen kívül más feláldozni valóm nem volt, imában fogadtam meg: felhagyok a dohányzással. Az eset 11 éve történt, most már nyugodtan jelenthetem ki: bizonyára Isten vezérelte Zoltánt a jótetre. Amiért örök hálával tartozom mindkettőjüknek.

Balta János

Maradj hű önmagadhoz

Ha jól belegondolok, ismeretségünk legalább négy évtizedre tekint vissza, de talán még annál is többre. S arra is jól emlékszem, hogy már az első perctől kezdve szimpatikus volt számomra a szerkesztőségbe berobbanó kissé szertelen, szókimondó, a konvenciókkal hadilábon álló, de roppant barátságos, csupa szív, mindig segítőkész fiatalember. Aki utálta az igazságtalanságot, mindent akart tudni, mindenről volt véleménye, s ezt – akár pozitív, akár negatív előjelű volt a vélemény –, nem is hallgatta el. Az is hamar kiderült, hogy komoly irodalmi ambíciókat dédelget. Kitűnő verseket írt (most is őrzöm az első vékonyka verseskötetet, kedves dedikációjával), órákig lehetett vele költőkről, írókról, műveikről beszélgetni. S ezt bizony meg is tettük kedvenc korrektortársával, barátjával, Puskás Ilonkával együtt (akit ő nevezett el Loncinak), a nem ritkán a hajnali órákig elnyúló nyomdászolgálatok idején.

Én úgy érzem, hogy az évek során igen szeretetteljes, baráti kapcsolat alakult ki köztünk. A férjem, a gyermekeim is hamar megszerették, hisz velük is azonnal megtalálta a közös hangot. Tetszett, hogy minden körülmények között igyekezett talpon maradni, keményen dolgozott, nem merült el az önsajnálkozásban, pedig őt sem kímélte az élet, szárnyait, terveit minduntalan megnyírálta az értetlenség, a butaság, az önzés... Bevallom őszintén, féltettem is. Gyakran feldühített nyakasságával, nyers szókimondásával, amellyel az igazságtalanságokra, az igaztalan vádakra, sérelmekre reagált, főként a gyűléseken, nem törődve azzal, hogy ki hallja, ki nem. Attól félttem, hogy egyszer elhurcolja a szeku.

Ezt azonban nem várta meg. Érezte, hogy szorul a hurok, hogy mennie kell, ha nem akar eltűnni a sülyyesztőben. A nehéz döntésben azonban (imádott kislányát, a családját kellett itt hagynia) akkor is, mint azóta annyiszor, biztos számíthatott feleségének, Smarandának határozott támogatására.

Hónapokig izgultunk, hogy hol van, mit csinál, sikerült-e vasfüggöny túloldalára jutnia?! Titokban mindenki örült, hogy sikerült neki a nagy kaland. Én abban is nagyon bíztam, hogy ott, kinn, a messze idegenben sem hagyja magát, talpon fog maradni, megtalálja a helyét – s bíztam abban is, hogy mind e közben megőrzi emberségét.

Amikor néhány hónappal a forradalom után első ízben összefutottunk itt, Aradon (hazahúzta a szíve!), legjobban annak örültem, hogy igen, sikerült megőriznie az emberségét. Bár sok dolga lehetett, talált időt, hogy találkozzék barátaival, hajdani kollégáival. Még most is élénken emlékszem arra az estére, amikor a tőle megszokott lendülettel beviharzott a lakásunkba, családom őszinte örömére, csak azért, hogy beszélgessünk egy kicsit, felidézzük a közös emlékeket, megkérdezze, hogy vagyunk, mit csinálunk, miben segíthet...

Igen, Zoltánnak ez a „miben segíthetek“ kérdése állandóan visszatérő kérdéssé vált az elkövetkező esztendőkből. Nagyon sok embernek segített, segít önzetlenül, sokszor kérés nélkül is. Ezt az elmúlt években gyakran tapasztalhattam, tapasztalhattuk valamennyien...

Most, a hatvanadik születésnapodon legőszintébb jókívánságaim tolmácsolása mellett még el szeretném mondani neked: nagyon örülök, hogy megvásároltad az aradi magyar napilapot, hogy megteremtetted a magyar nyelv, a magyar szó életben tartásának, ápolásának, terjesztésének feltételeit régióinkban, az egyre mostohább körülmények ellenére.

Kedves Zoltán, Isten éltesse nagyon sokáig, erőben, egészségben! Mindig maradj hű önmagadhoz.

Balázs Kati

Rendhagyó születésnapí köszöntő

Korommal tetézett hívásomnál fogva gyakran előfordul, hogy baráti viszonyba kerülök a fiúval, apával, sőt a nagyapával is. A baráti szálak gyorsabban szövődnek, erősebbek, időállóbbak akkor, ha valamilyen párhuzamosan futó családi életút is közbeszól, egy falu, vagy éppen egy kopott iskolapad.

Simándy Böszörményi Zoltánt – szomorú, milyen régen nincs közöttünk – a történelmi hangzású Simánd község-név, s annak hajdan létező osztatlan magyar nyelvű iskolája kapcsolta családkunkhoz.

Természetes volt, hogy amikor fiával a Kálvin János utcai iskolában találkoztam, nem protekciót, de fokozott figyelmet nyújtottam neki.

Tudtam, hogy versel.

Néhány percet késett. Szigorú akartam lenni hozzá, büntettem is.

– Folytasd csak a következő Ady-verset! „Sem utódja, sem boldog őse, Sem rokona, sem ismerőse...”

Nem emlékszem, tudta-e folytatni? Mindenesetre figyelmeztettem, hogy az én óráimon pontosságnak, rendnek kell lennie.

A magamra erőltetett szigor sehogyan sem állt jól nekem, így kémia órán, a későbbiekben, feleltetés helyett, többnyire szimbolista verseket értelmeztünk. „...az idő, hogy lejár!”, már mögöttünk van a 40 éves érettségi találkozó is.

Adódott, hogy verseiről, könyveiről írtam ismertetőt, lehet, méltatást is. És pénzt is kértem tőle. Nem magamnak. A simándi templom javítására, a Szövétnek szerkesztésére, leginkább egykori iskolája megsegítésére.

El kellett viselnem tőle a következő, órákon belül valósággá érett mondatot:

– Hát akkor, adok nektek tizenhétezer dollárt.

Gyakran járok a Jelen Házba, az aradi magyar ügy iránt érdeklődő külföldi barátaimat nem mulasztom el megsétáltatni ebben a létesítményben. Magyaráznom, bizonygatnom kell, miként született meg ez az épület, miből él meg az egyetlen aradi magyar napilap, hogyan működik az aradi könyvkiadás.

Böszörményi Zolinak sajátos alkata van, nehezen kiszámítható. Vitakoztunk, mondtam olyasmit is neki, ami nem nyerte el a tetszését. Volt úgy, hogy csitítanom kellett. Megtehettem, tanára voltam.

Jó lett Aradnak, az aradi magyaroknak, hogy Böszörményinek sikerült „pénzt csinálnia”.

– Zoli! Te vehettél volna magadnak egy valamilyen futballcsapatot is.

De nem vett. Másra költötte a pénzét, ebben az elanyagiasodott XX–XXI. századi világban. Megrögzött altruista. Előfordult, hogy kihasználták. Kiabált, talán káromkodott is, aztán rezignáltan legyintett.

Költő? Mecénás? Üzletember?

Szivarozik.

Nem egy kimondottan kiegyensúlyozott ember.

Úgy, ahogyan van, fenntartás nélkül, tisztelettel és szeretettel köszöntöm Böszörményi Zoltánt, 60. születésnapján.

Réhon József

Üdvözlő sorok Zoltánnak Temesvárról

*Hull rám az idő. Bennmarad magja.
Lármázzon lelkem. Bárcsak tavaszodna.*

Böszörményi Zoltán, a költő írja ezt Majorana tavaszra vár című kétsorosában. Igen, ez az ő hangja. Jellegzetes, egyéni, újat áhító.

A végtelen időben néhány esztendő annyi, mint egy szempillantás. A sors ollójával szabott életfonal azonban legyen bár rövid vagy hosszú, drága kincs. Leheletfinonam szövi át életünket, szivárványszínekkel tud elkápráztatni. Vannak történetek is, amelyek ilyen szivárványosak, noha talán véletlenszerűek, akár az én ismeretségem Böszörményi Zoltánnal.

Mintha tegnap lett volna, pedig azóta évek peregetek le a homokórán. A hajamban több az ősz, mint a sötét, Zoltán azonban láthatóan dacol az idővel. Frissnek, erőteljesnek, bizakodónak látom: írók társaságában hol itt, hol ott tűnik fel, hangja a rádió hullámhosszán ér el hozzám, arca a televízió képernyőjéről mosolyog, mialatt interjúkészítés közben faggatja a riporter. Tehát állandó mozgásban van, kilométerekkel, földi és légi járművek gyomrában utazva méri az időt, számára nincs üresjárat, nincs tétlenség, nincs unalom.

Zoltánt az idő edzette, cizellálta olyanná, amilyennek ma is látom. Tudom róla, hogy szűkebb pátriájához való kötődése, anyanyelvének szeretete önzetlen, sőt, áldozatvállalásra, tettekre sarkallta. Nagylelkűségének kikezdehetetlen optimizmusa, bizalma alapozott, amit szülővárosa, egykori újságíró kollégái iránt érzett.

Tudott és ma is tud lelkesíteni, dicsérni és bírálni. Látom, látjuk őt elégedett mosollyal az arcán, vagy önfeledten hahotázni egy-egy mulatságos történet, emlék, pajzán vicc hallatán, de ha emberi gonosztságot, fondorlatot, meghátrálást tapasztal, olyankor kékesen villan a szeme, akár a kés pengéje. Tud nevetgető, jó pajtás lenni, és együttérző, segítségnyújtó barát, van ereje kiállni az igazáért, főleg ha az a közösség javát szolgálja.

Őszinte szembenézése saját tükörképével a könyveiben rögzül, kíméletlen bírása önmagának, emberi gyengeségeinek. Kevesen mondják el ezt önmagukról...

Tehát van mit ellesni, tanulni tőled, Zoltán.

Minden kerek számjegyű születésnap eltér a többitől. Ünnepe. Ünnepe Zoltán is. Bizonyára elérzékenyül, látva, hogy közlről és a távolból sokan köszöntik. Meghatódik, mert akár bevallja, akár nem, érzi, hogy szeretik.

Hat évtizedbe sok minden belefér. Számára is, mint mindenki más számára a múlt megélt valóság, a holnap rejtély, a ma azonban ajándék, amit bizonyára örömteli szívvel, családi, baráti öleléssel fogad most az ünnepe. És elhessegeti a borús gondolatokat, az őt ért sérelmeket, hisz íróember lévén tudja jól, hogy a borús napok is velejárói az életnek.

Hiszem, hogy a szó jó értelmében gazdag élet a tiéd, Zoltán, amelynek folytatásához tiszta szívből kívánok jó egészséget, kitartást, sikert, boldogságot!

Sipos Erzsébet

Csillagot építeni

Hetek óta csak rá gondolok. Előveszem könyveit. Lapozgatom. Az író képzelt terein járok, az idő végtelennek és valószínűtlennek tűnik. A gondolatok kilépnek a fedőlapok közé zárt térből, és szabadon játszadoznak velem. Azt üzenik, hogy a betűk, a sorok megőrzik az életérzéseket, a vágyakat. Bele kell szeretni az irodalomba. Az író is ezt teszi. Szívdobbanás kíséri minden leírt sorát. Tudom, amikor alkotott, megszenvedett ezért a boldogságért, de olyan pályát választott, ahonnan már nincs visszaút.

Amikor először találkoztunk a hetvenes évek végén, Aradon az irodalmi körben, ahol néhány verset olvasott fel, őszinte döbbenettel kiáltottam fel „A kicsi Böszörményi az egyetlen költő ebben a városban!” Elfogult voltam, talán igazságtalan is a többiekkel szemben, de akkor, lelkes fiatal íróként nem gondoltam arra, hogy mérlegelni, fontolgatni kell a szavakat. Ma sem bántam meg, hogy előlegeztem neki ezt a bizalmat. Az évek, évtizedek gyorsan teltek. Nyomtatásban megjelent könyvei szaporodtak, azt üzenték, hogy tudja már, hogyan kell „csillagot építeni”. Költőként indult, de regényei, novellái is ugyanabból a forrásból táplálkoznak: a mély életérzésből, a gazdag élettapasztalatból és életfilozófiából.

Az évek gyorsan telnek, elröpítik a fiatalságot. Néha úgy érzem, hogy nem is tudom már magammal vinni emlékeim, máskor meg úgy tűnik, hogy minden csak tegnap történt. Aztán, amikor az elmúlás gondolata kínoz, újból és újból az íráshoz menekülök, hogy érezsem az alkotás pillanatnyi örömét. Egy évtized választ minket el egymástól, de mennyi mindent hozhatnak még a múltó évek...

Magunk fényesítjük csillagos egünket. És ez nem is kevés.

Pongrácz P. Mária

Évgyűrűk

1970-es évek eleje: egy nagyon nem romantikus kor romantikus fiatalembere kedvese szobafalára írja szerelmes verseit.

'70-es évek második fele: a magyar lap korrektora hordozható írógépet kínál eladásra: ócska Skodát szeretne megvenni nyomdász barátjától. Van már egy özönvíz előtti Consulom, de ismerem, milyen érzés az első autó iránti vágy. Ideje lecserélnem ósdi munkaeszközöm. Mindketten újítunk.

'80-as évek közepe: külföldre szökött kollegánkról kósza hírek érkeznek. A „kék szemű“, kíváncsi fiúk a fülüket hegyezik.

2001: az „aranykor“ füstös, lármás, huzatos nagyüzemei után a temesvári mérőműszer gyár patikacsendje, fegyelme, szervezettsége álomnak tűnik. Még inkább, hogy ennek főrésztvevője az egykori kolléga. Bölcsészgondolkodásomban a poéta és az üzletember bizarr társítás.

2004: „Írjál a régi Aradot bemutató könyvet!“ – bíztat.

2008: Versek, regények, díjak, könyvbemutatók, dedikációk. Ez is az ő éve.

2009: Okos ajánlásával segíti elő írószövetségi tagságomat.

2011. december: Hat évtized de gyorsan elszaladt...

Látom, nap nap után tapasztalom: maradt még erő, gondolat és nemes segítőszándék.

Remélhetőleg még jó néhány évtizedig.

Isten éltesen, Zoltán!

Puskel Péter

És Végre Hogy

Böszörményi Zolinak

Nagyon vidám dolog volt, ahogy először találkoztunk, egy régese régi könyvhéten, akkor állhatott Zoli a Jelenkor mellé – fogalmam sincs a részletekről, nyilván beszállt egy nagyobb összeggel –, és azt találták ki a Csordással, hogy legyen az, hogy díjaznak szerzőket, engem is díjaztak, vonultunk a Duna-parton az Interkontinentál felé, két nagyon jó csaj is volt ott, majd egyszer megírom, kicsodák, egy szőke

és

egy fekete, ha fontos dolgok alakulnak, mindig akadnak jó csajok, ahol jó csajok vannak, tuti lehetsz benne, hogy fontos dolgok keletkeznek, kajáltunk is egy jót, sör meg minden, ment a széles vigyorgás meg a szeretet-teli hát-lapogatás, emlékszem, hogy mindez valamiként baromira vidám volt, olyasmi fiatalos megoldás-jelleget kapott az egész, hogy na, igazából most kezdődik, lesz barátság, bizalom, helyreözökkennek az ügyek

végre

odafigyelés és megbecsülés, lesz persze pénz, értékén kezelt teljesítmény, nulla kicsinyeskedés, most elolvastam, amit írtam, és az van, hogy lófasz, nem jó, nem jön vissza, nem tudom visszaadni, nem megy jobban, szóval volt akkor ott valami olyasmi, hogy igazából mégiscsak rendben vannak a dolgok, illetve rendben lesznek, rendbejönnek, és hogy ez nem csoda, semmi váratlanság, természetes az egész, teljesen normális

hogya

így alakul, de hogy mi lesz normális, mi a norma, hogy nem ez-e az, ami most meg, franc se tudja, hány évvel később, ma meg tegnap meg holnap, 2011. december 9-e van most amúgy, délután 3, három múlt két perccel, hogy tehát miért van így, ahogy van, mitől lett ez, és hogyan is van, ami van, hát azt ne kérdezd.

1999. október–novemberben jöttem a Jelenhez, és a decemberi karácsonyi szerkesztőségi ünnepségen találkoztam Veled először. Lelkesen beszéltél a majdani szerkesztőségről, amelyet tágasnak képzelteél el, világos, modern irodákkal, felszereléssel, színházteremmel. És szökőkúttal. S bár a színes megjelenítés, a csillogó szemek öröme és bizonyossága, a „Meglátjátok, így lesz“ hite magával ragadónak bizonyult, ez utóbbit, a szökőkutat sehogyan sem tudtam elképzelni. „Milyen szépen álmodik“ – válaszoltam a *minek, hogyan, hova, milyen* felvillanó kérdésáradatra.

Aztán kiderült, az **álmodozó** ember megvalósította elképzeléseit, pontosan úgy, ahogyan megálmodta azokat.

Teltek a hónapok, évek és egyre több arcodat, jellemvonásodat ismerhettem meg.

A precíz, pontos munkát elváró, olykor indulatos tulajdonostól a bajban, betegségben mindig az alkalmazottak, kollégák mellé álló, segítőkész emberig. A szülőföld minden magyar vonatkozású ügyét – legyen az iskola, könyvkiadás, szoborállítást, egyesületek működésének szellemi és anyagi támogatása – lelkesen és nagyvonalúan felkarolótól, a barátok, kollégák mellett messzemenően kitartó, rájuk mindig odafigyelő bajtársig. Az érzékeny költőtől a kiforrott íróig.

Még sorolhatnám, de ami számomra talán a legfontosabb, és ami miatt úgy érzem, nem csupán munkaadóm, főnököm, kollégám, de barátom is vagy, az az a részemről másokban ritkán megtalált tulajdonság, amivel és ahogyan lelkesíteni tudod a körülötted lévőket – engem legalábbis. Bármekkora és bármilyen gond, probléma adódna, el tudod hitetni velem, hogy mindenre van megoldás, hogy nem is olyan nehéz, mint amilyennek hirtelen tűnik, hogy meg tudom/tudjuk csinálni, hogy érdemes, ha padlón érezném is magam, felkelni, újrakezdeni, folytatni. És ezt köszönöm.

Köszönöm a rengeteg pozitív energiát, amit nap mint nap, még nehéz pillanataidban is át akarsz és tudsz adni.

Születésnapi köszöntőimben azt szoktam kívánni az éppen ünneplőnek, hogy álmai, vágyai, minden, amit szeretne, valósággá váljon.

Ezt kívánom Neked is! A jó tett és jó szó jó tettet és jó szót hozzon, az érzékeny figyelmesség érzékeny figyelmességet, a szeretet szeretetet – hatványozottan.

Erőt, egészséget, szívet és fantáziát újabb és újabb könyveidhez, a szörfűzéshez, a meséléshez!

Bege Magdolna

